

2017

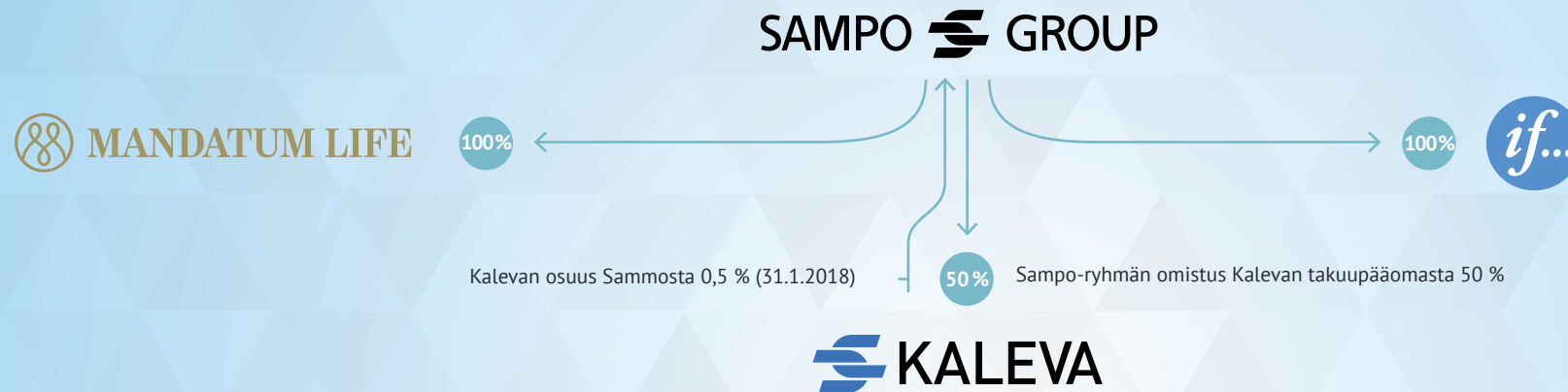
KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ KALEVA
VUOSIKERTOMUS

SISÄLLYSLUETTELO

HENKIVAKUUTUS	3
AVAINTIETOJA	4
TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS	5
TILINPÄÄTÖS	9
TOIMINTAKERTOMUS	10
TULOSLASKELMA	15
TASE	16
RAHOITUSLASKELMA	17
TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET	18
VAKUUTUSMAKSUTULO	21
MAKSETUT KORVAUKSET	21
LISÄEDUT	21
KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN	21
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY	22
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	23
YHTIÖN OMISTAMAT TOISTEN YHTIÖIDEN OSAKKEET JA OSUUDET MUISSA SIJOITUKSISSA	24
OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA	26
TAKUUPÄÄOMAN JAOTTELU	26
VASTUUT	26
TUNNUSLUVUT	27
TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	29
TILINTARKASTUSKERTOMUS	30
RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT	33
HALLINTO	42
HALLINTONEUVOSTO	43
HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO	44
TILINTARKASTAJAT	44
HALLITUS	45
KALEVAN LUOTTAMUSMIEHET	46
KALEVAN TAKUUPÄÄOMAN OMISTAJAT	47
LISÄEDUT	48
KALEVAN HALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT SÄÄSTÖVAKUUTUSTEN LISÄETUJEN JAKAMISTA KOSKEVAT TAVOITTEET 1.1.2003 ALKAEN	49

SAMPO-RYHMÄN HENKIVAKUUTUS

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö (Mandatum Life) yhdessä vastaavat Sampo-ryhmän kotimaisesta henkivakuutusliiketoiminnasta.

Riski-henkivakuuttaminen sekä henkivakuutusten tarjonta säästäjä- ja sijoittaja-asiakkaille ovat olennainen osa Sampo-konsernin strategiaa. Sampo Oyj:n tytäryhtiö Mandatum Life tarjoaa kattavat palvelut varallisuuden kasvattamiseen, eläke-aikaan varautumiseen, yritysten henkilöstön sitouttamiseen sekä henkilöriskien hallintaan.

Mandatum Lifen päätuotealueita myynnissä ovat sijoitussidonnaiset säästösopimukset ja ryhmäeläkkeet sekä riskivakuutukset.

Kaleva on erikoistunut myymään ryhmähenki- ja tapaturmavakuutuksia. Kohde-ryhmänä ovat Kalevan kanssa yhteistyösopimuksen tehneiden toimihenkilö- ja palkansaajajärjestöjen jäsenet perheineen. Yhteistyösopimusten ja niiden myötä tarjottavien ryhmäkohtaisten etujen piiriin kuuluu noin 90 järjestön jäsenet perheineen. Kalevan myöntämien, hinta-laatu-

suhteeltaan markkinoiden parhaiden Primus -henki- ja tapaturmavakuutusten myynnistä, hoidosta ja korvauspalvelusta vastaa If. Koko perheen henki- ja tapaturmavakuutukset voi helposti ja edullisesti ostaa myös Kalevan omasta verkkokaupasta www.henkivakuutuskuntoon.fi.

Lähes kaikilla Ifin ja Kalevan yhteistyöjärjestöjen jäsenillä on käytössä järjestön oma extranet-palvelu (www.if.fi/järjestö), missä jäsenet voivat oman järjestönsä kotisivujen kautta tutustua jäsenetuihinsa.

Kalevalla on vastuullaan myös ennen vuotta 1997 otetut yksilölliset riski- ja säästöhenkivakuutukset, joiden asiakaspalvelusta ja korvauspalvelusta huolehtii Mandatum Life. Keskinäisenä yhtiönä Kaleva ei kuulu Sampo-konserniin, mutta yhteistyö konserniin kuuluvien Mandatum Lifen ja Ifin kanssa on tiivistä.

Lisätietoja Kalevan liiketoiminnasta saa yhtiön omilta kotisivuilta osoitteesta www.kalevavakuutus.fi.

KALEVAN AVAINLUVUT 2017

Meur	Kaleva	
	2017	2016
Vakuutusmaksutulo (omalla vastuulla)	60	65
Sijoitustoiminnan nettotuotot	112	124
Maksetut korvaukset (omalla vastuulla)	-87	-80
Vastuuelan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	44	-63
Liikekulut	-8	-8
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	120	37
Muut tuotot ja kulut	0	0
Liikevoitto	120	37
Tasoitusmäärän muutos	0	0
Lisäedut	-112	-26
Voitto ennen satunnaisia eriä, varauksia ja veroja	8	11
Liikekustannussuhde, %	61	58
Henkilöstö keskimäärin	9	11
Vakuutustekninen vastuuelka (omalla vastuulla)	1 026	957
Taseen loppusumma	1 321	1 237
Arvostuserot	306	322

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Kaleva pitää huolta suomalaisista. Joka työpäivä Kalevasta ostetaan noin 100 uutta vakuutusta ja yhtiö käsittelee yli 300 korvaustapausta, joista maksaa 400 000 euroa korvauksia. Asiakkaiden säästöjä Kaleva kasvattaa päivittäin keskimäärin 100 000 euron laskuperustekorolla. Tätä työtä kalevalaiset ovat tehneet jo vuodesta 1874 ja työ jatkuu. Kaleva on asiakkaidensa elinikäinen kumppani.

Vuonna 2017 Kalevan

- Henkivakuutusten kysyntä kasvoi
- Vakavaraisuus oli vahva
- Asiakkaiden laskuperustekorollisia säästöjä korotettiin merkittävillä lisäeduilla
- Asiakkaiden ja kumppaneiden tyytyväisyys yhteistyöhön kasvoi

Vasemmalta oikealle: markkinointipäällikkö Niina Juurakko, aktuaarijohtaja Teemu Jokela, markkinointijohtaja Minna Mikkonen, toimitusjohtaja Timo Laitinen, asiakaspäällikkö Marja-Liisa Sillanpää ja asiakaspäällikkö Hannu Stark.

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Varaudu ajoissa

Jokaisessa suomalaisessa perheessä arki on omanlaistaan. Arki kuitenkin muuttuu, jos tulot vähenevät yllättäen. Useat perheet ovat kohdanneet tilanteen, jossa tuloja tuovien perheenjäsenten sairastuminen, tapaturma tai kuolema ovat merkittävästi pienentäneet käytettävissä olevia tuloja. Arjen uudelleen järjestelyn ja surun lisäksi on päätettävä mistä luovutaan: harrastuksista, matkoista, kulkuneuvoista – pahimmassa tapauksessa jopa omasta kodista.

Harva on kuitenkaan varautunut. Vain joka kolmas kahden aikuisen talous on tehnyt arvion siitä, kuinka varautua taloudellisesti toisen kuolemaan. Tilanne on lähes sama, vaikka perheen lainojen määrä olisi merkittävä. Vuosittain kuolee lähes 10 000 suomalaista työikäistä, joka viides aktiivi-ikäinen sairastuu jossakin vaiheessa vakavaan sairauteen. Merkittävä määrä kotitalouksista elää arkeaan riskin kanssa, jonka vaikutuksia ei ole pohtinut.

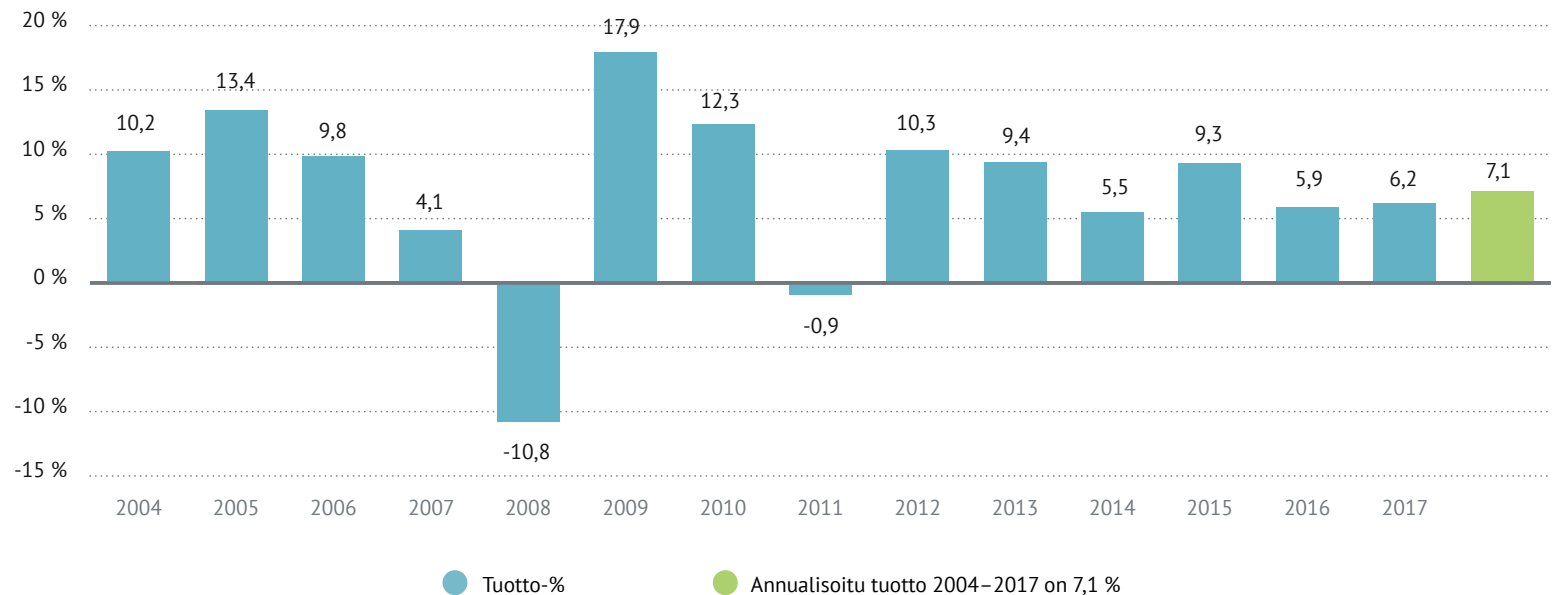
Yksi tärkeimmistä Kalevan tehtävistä on viestiä varautumisen tarpeesta yhä selkeämmin ja aktiivisemmin. Aihe jää helposti muiden tärkeiden asioiden vuoksi keskus-
telematta tai tarpeelliset toimenpiteet siirretään tuonnemmaksi. Varautumiseen ja

vakuuttamiseen liittyy myös uskomuksia, jotka eivät pidä paikkaansa. Yllättävän usein henkivakuutuksen kattavuus ymmärretään suppeammaksi ja hinta moninkertaiseksi todelliseen sisältöön ja hintaan verrattuna. Henkivakuutus on edullinen – kuukausimaksu on vain noin laskettelupäivän rinnekaakon hintainen.

Kalevan viestinnässä tärkeä media on yhä laajemman lukijakunnan, noin 150 000 lukijaa vuosittain, saavuttava Varaudu ajoissa -palvelu. Elämiseen ja sen yllättäviin tapahtumiin keskittyvä palvelu löytyy henkivakuutuskuntoon.fi -sivustolta. Asiakkaat ostivat Kalevan vakuutuksia sähköisten kanavien kautta 13 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuoleman varalta vakuutuksia ostettiin kaikkien myyntikanavien kautta 9 % enemmän. Vakuutuksemme pitävät huolta merkittävästä määrästä suomalaisia, hoidossamme on noin 225 000 vakuutusta, jotka yhteensä turvaavat kuoleman varalta yli 8 miljardilla eurolla.

Kalevan sijoituskannan tuotto 2004–2017 (käyvin arvoin)

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Vakautta yli elämän

Henkivakuutusten lisäksi Kalevan asiakkaiden vakuutussäästöjen määrä on merkittävä, noin 450 miljoonaa euroa. Näille säästöille maksamme vuotuista laskuperustekorkoa 4,5 prosenttia ja sijoitustoiminnan tuloksen perusteella määräytyvää lisätua eli ns. terminaalibonus. Terminaalibonus maksetaan asiakkaille sopimuksen päättymisen yhteydessä. Asiakaskohtaiseen määrään vaikuttavat vakuutussäästöt, maksut,

takaisinostot ja niiden ajankohdat. Vuonna 2017 päättyneille säästövakuutuksille Kaleva maksoi terminaalibonusa lähes 26 miljoonaa euroa.

Näiden ns. vanhan vakuutuskannan vakuutusten myynti on lopetettu vuonna 1997. Markkinan erittäin matalan korkotason ja kiristyneen vakavaraisuussääntelyn vuoksi tämä vanha kanta suljettiin uusilta säästömaksuilla sekä vakuutusturvilta ja vakuutettujen lisäyksiltä vuoden 2017 aikana. Toimenpiteellä varmistamme, että kykenemme hoitamaan asiakkaiden olemassa olevat vakuutusturvat ja kertyneet vakuutussäästöt huolellisesti niiden päättymiseen asti.

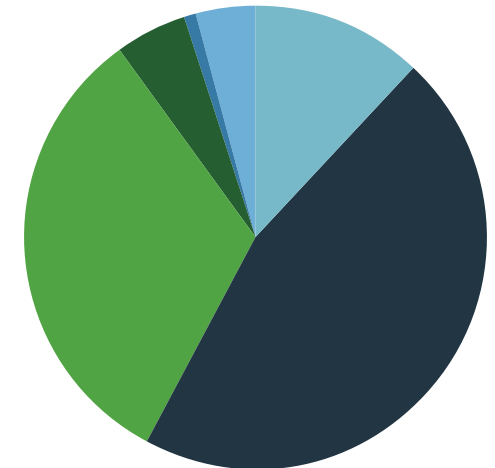
Näitä toimenpiteitä Kalevassa ohjataan lisäetupolitiikalla, jolla varmistetaan, että yhtiöön kertynyt ylimääräinen varallisuus jaetaan asiakkaille oikeudenmukaisesti varallisuutta kerryttäneiden vakuutusmaksujen ja vakuutussäästöjen kesken. Käytännössä tämä näkyy vuoden 2017 lopussa päätettyinä alennuksina vuoden 2018 vakuutusmaksuille ja vakuutussäästöjen terminaalibonuskasvattamisena. Kyse on pitkäjänteisestä toiminnasta, sillä vakuutuskannan vanhin vakuutus on otettu 1938 ja pisimpään voimassa olevat vakuutukset erääntyvät vuonna 2087.

Vakavaraisuus, sijoitustoiminta ja taloudellinen tulos

Kalevan toiminnan pitkäjänteisyys edellyttää kykyä kestää toimintaympäristön talouden ja sijoitusmarkkinan vaihteluita. Yhtiö on yksi Suomen vakavaraisimmista henkivakuutusyhtiöistä ja vakavaraisuus säilyi vahvana vuonna 2017. Vakavaraisuus on lähes nelinkertainen suhteessa edellytettiin tasoon.

Sijoitustoiminnan tuotto vuonna 2017 oli 6,2 %. Tuotto riittää kattamaan vakuutussäästöjen 4,5 %:n laskuperustekoroon. Sijoitussalkun koko vuoden 2017 lopussa oli noin 1,6 miljardia euroa. Sijoitusmarkkinan vaikutti koko vuoden matala korkotaso. Erääntyneiden korkosijoitusten ja osakkeiden myynnin vuoksi käteisen osuus sijoitussalkussa kasvoi. Salkun rakenteen ansiosta kestäimme hyvin markkinan mahdolliset heilahtelut ja pystymme reagoimaan joustavasti syntyviin uudelleensijoittamisen mahdollisuuksiin. Kalevan sijoitustoimintaa ohjaa hallituksen päättämä sijoituspolitiikka, jota vuonna 2017 täsmensimme edellä mainitun lisäetupolitiikan päivityksen perusteella.

Kalevan kirjanpidollinen tulos oli hieman alle 8 miljoonaa euroa. Toiminta oli teho-

Sijoitussalkun allokaatio 31.12.2017
1 415 MEUR

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	12 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	0 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	46 %
Korkojohdannaiset	0 %
Osakkeet	32 %
Kiinteistöt	5 %
Pääomasijoitukset	1 %
Riskirahastot	4 %

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

kasta, liikekustannussuhde oli alhainen (61 %). Myös varsinaisen vakuutustoiminnan tulos oli hyvä, toteutuneen korvausmenon suhde riskimaksutuloon oli 72 %.

Yhteistyö ja hallinto

Myymme Kalevan henkivakuutuksia yhteistyökumppaneinamme toimivien palkansaaja-järjestöjen jäsenille ja heidän perheilleen. Toteutamme myynnin ja asiakaskannan hoidon yhteistyössä Ifin kanssa. Vakuutusten ostaminen onnistuu myös Kalevan henkivakuutuskuntoon.fi -verkkokaupasta. Virtaviivainen yhteistyömalli mahdollistaa järjestöjen jäsenille Suomen edullisimmat henkivakuutukset (FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta: Perustietoa henkivakuutuksesta, 2016). Järjestökohtaiset alennukset ovat merkittäviä, suurimmillaan yli 70 %.

Muut Kalevan asiakas- ja hallinnolliset palvelut toteutamme yhteistyössä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön kanssa, sijoituspalvelut hoitaa Sampo Oyj:n sijoitusyksikkö.

Kaleva on yhtiömuodoltaan keskinäinen vakuutusyhtiö. Sen osakkaita ovat vakuutuksenottajat ja takuupääoman omistajat. Vakuutuksenottajaosakkaiden päätösvaltaa yhtiökokouksessa käyttävät edustajistona heidän luottamusmiehensä. Luottamusmiehiä Kalevan edustajistossa on 30. Joka

Joulukuussa 2017 Kaleva järjesti yhdessä Mandatum Lifen kanssa Taiteen henki -näyttelyn. Blomstedt, Juhana – Punainen abstraktio (1969)

neljäs vuosi 15 luottamusmiestä on ero-vuorossa. Heidät valitaan jatkamaan tai heidän tilalleen valitaan uudet luottamusmiehet vaaleilla, joihin voivat osallistua Kalevan vakuutuksenottajaosakkaat.

Vuosi 2017 oli vaalivuosi. Käynnistimme vaalit suunnitelman mukaisesti, mutta jouduimme keskeyttämään ne vaalien toteutuksessa havaitun virheen vuoksi. Havaittu virhe oli yhtiön sisäinen ja liittyi menettelyyn, jolla valitsijamiesten kelpoisuus oli tarkistettu. Kyse ei ollut tahallisesta väärinkäytöksestä vaan

inhimillisestä virheestä. Käynnistimme uusintavaalien toteutukseen liittyvät toimenpiteet välittömästi ja Kalevan vaalilautakunta vahvisti uudet luottamusmiehet kokouksessaan 1.3.2018.

Pahoittelemme virheestä aiheutunutta haittaa. Olemme Kalevassa sitoutuneet oikeudenmukaiseen ja läpinäkyvään toimintatapaan, joten uusintavaalien järjestäminen oli tässä tilanteessa kaikille osapuolille oikea vaihtoehto.

Hyvä vuosi

Kalevan vuosi 2017 oli hyvä. Tulos ja yhtiön vakavaraisuus ovat kunnossa, yhteistyökumppaneiden kanssa sujuu ja tuottaa asiakkaiden käyttöön myös uusia palveluita. Maailma digitalisoituu ja teemme myös Kalevassa jatkuvasti työtä, jotta nykyisten ja uusien asiakkaiden palvelu, ostaminen ja viestintä vastaavat odotuksia.

Kiitän Kalevan asiakkaita, kumppaneita, hallintoon osallistuneita ja henkilöstöä erinomaisesta yhteistyöstä. Kanssanne on hyvä ja kiinnostava työskennellä.

Helsingissä, maaliskuussa 2018

Timo Laitinen
Toimitusjohtaja

A photograph of a man and a young boy looking out a window. The man, with short brown hair and a beard, is wearing a light grey sweater and has his arm around the boy's shoulder. The boy, with blonde hair, is wearing a brown sweater over a blue shirt and is pointing his finger towards the window. The background outside the window is filled with colorful, out-of-focus lights, creating a bokeh effect. The text 'TILINPÄÄTÖS 2017' is overlaid on the right side of the image, framed by two horizontal dotted lines.

TILINPÄÄTÖS 2017

TOIMINTAKERTOMUS 2017

KALEVA-KONSERNIN RAKENNE

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan konserniin kuului 31.12.2017 emoyhtiön lisäksi viisi suomalaista asunto- ja kiinteistöyhtiötä tytäryhtiöinä.

TOIMINNAN TULOS

Vakuutusmaksutulo

Kalevan kokonaismaksutulo oli kertomusvuonna 59,8 miljoonaa euroa (64,9), josta yksilöllisen henkivakuutuksen osuus oli 29,9 miljoonaa euroa (35,2) ja muun kuin työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen osuus 29,8 miljoonaa euroa (29,5). Jatkuvia maksuja kirjattiin päättyneenä vuonna 58,1 (59,7) miljoonaa euroa. Koko Kalevan maksutulo liittyy laskuperustekorolliseen liikkeeseen tai riskihenkivakuutuksiin.

Toiminnan painopistealueella eli palkan-saaja- ja toimihenkilöjärjestöjen ryhmä-etuvakuuttajana Kalevalla on vahva asema. Järjestöjen jäsenille ja heidän perheen-jäsenilleen rätätälöidyn Primus -ryhmähenki- ja tapaturmavakuutuksen myynti oli noin 22 000 sopimuskappaletta. Myynnissä henkivakuutusten suhteellinen osuus

niin euroissa kuin kappaleissakin jatkoi kasvuaan.

Sijoitustoiminta

Kalevan sijoituskannan markkina-arvo oli vuoden 2017 päättyessä 1 415 miljoonaa euroa (1 341). Sijoituksista 58 prosenttia (54) oli korkosijoituksia, lainoja ja talletuksia, 32 prosenttia (35) osakkeita, sekä 9 prosenttia (10) kiinteistö-, pääomarahasto- sekä vaihtoehtoisia sijoituksia. Sijoituskannan jakautuma oli sijoitussuunnitelmassa asetetun tavoitetilan mukainen.

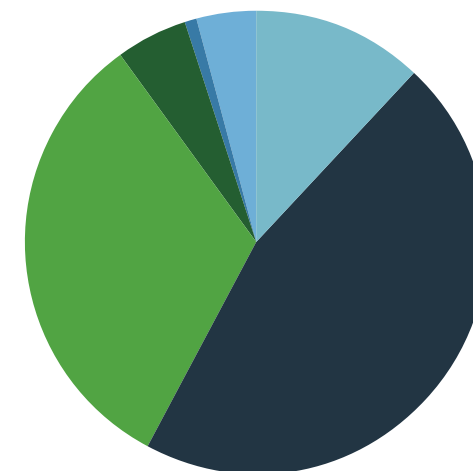
Kertomusvuoden päättyessä ulkomaisten sijoitusten osuus Kalevan sijoituskannasta oli 67 prosenttia (57), josta noin 21 prosenttia (17) oli tehty euromaihin. Osakkeista ulkomaisten sijoitusten osuus oli 51 prosenttia (39) ja korkosijoituksista 85 prosenttia (75). Muita kuin euromääräisiä sijoituksia oli vuoden 2017 päättyessä 633 miljoonaa euroa (472). Tästä 82 prosenttia (71) oli suojattu valuuttakurssiriskiltä terminoimalla ja optiostrategioilla.

Sijoitusten arvostuserot olivat tilivuoden päättyessä 306 miljoonaa euroa (322), joista 276 miljoonaa euroa (290) liittyi osakkeisiin.

Kalevan korkosalkun duraatio nousi kertomusvuoden aikana 2,4 vuoteen (1,6). Korkosalkun ns. juokseva tuotto pysyi 2,5 prosentin tasolla (2,5).

Korkosalkussa luottoriskillisten sijoitusten määrä ja osuus kasvoivat. Vuoden 2017 päättyessä näiden sijoitusten osuus oli 79 prosenttia (68) korkosijoituksista. Luottoriskillisten sijoitusten pääpaino on edelleen pohjoismaisten yritysten ja pankkien liikkeeseen laskemissa lainoissa. Vuoden alkupuolella kuitenkin lisättiin sijoituksia myös pohjoismaiden ulkopuolelle, pääasiassa yhdysvaltalaisiin lainoihin, mutta USD-korkojen nousun ja valuuttasuojauksustannuksen kasvun myötä näiden houkuttelevuus on pienentynyt. Rahamarkkinasijoitusten määrä ja osuus laskivat, pääasiassa luottoriskillisten sijoitusten nousun seurauksena, ja vuoden 2017 lopussa rahamarkkinasijoitusten osuus korkosijoituksista oli 20 prosenttia (30).

Kalevan suorien kiinteistösijoitusten käypä arvo vuoden 2017 lopussa oli 52 miljoonaa euroa (56). Lisäksi kiinteistörahastoihin oli sijoitettuna 21 miljoonaa euroa (21). Koko kiinteistösijoitussalkun tuotto arvonnmuutokset ja myyntivoitot mukaan lukien oli 2,6 prosenttia (4,0).

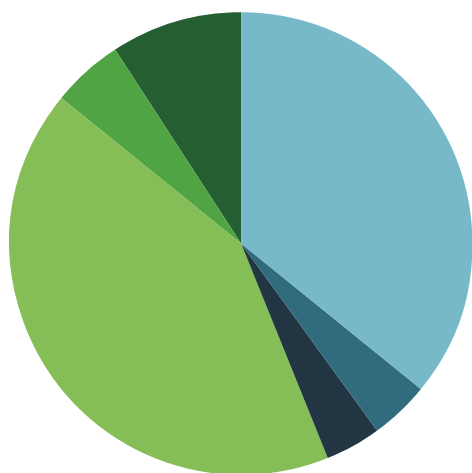

Kalevan sijoituskanta 31.12.2017
1 145 Meur

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	12 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	0,3 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	46 %
Korkojohdannaiset	0,3 %
Osakkeet	32 %
Kiinteistöt	5 %
Pääomarahastot	1 %
Alternative-sijoitukset	4 %

TOIMINTAKERTOMUS 2017

Kalevan vastuuelka 31.12.2017

Yksityisoptimi	36 %
Yritysoptimi	4 %
Perinteinen henkivakuutus	4 %
Terminaalibonusvastuu	42 %
Muu vastuuelka	5 %
Korkotäydennys	9 %

Vuoden 2017 päättyessä Sampo Oyj oli 122 miljoonan euron (144) markkina-arvolla Kalevan ylivoimaisesti suurin osakeomistus ja yksittäinen sijoitus.

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmalla oli 112,4 miljoonaa euroa (123,6). Tuottoihin sisältyy myyntivoittoa 66,3 miljoonaa euroa (67,1), osinkotuottoja 23,2 miljoonaa euroa (27,8) sekä arvonalennusten palautuksia 6,1 miljoonaa euroa (6,3). Vuoden 2017 sijoitustoiminnan kuluihin sisältyy arvonalennuksia, poistoja ja myyntitappioita 16,2 miljoonaa euroa (5,7).

Kalevan sijoituskannan tuotto oli 6,2 prosenttia (5,9) käyvin arvoin laskettuna. Keskimääräiselle sitoutuneelle pääomalle tuotoksi muodostui myös 6,2 prosenttia (5,9).

Vastuuelka, asiakashyvytykset

Kalevan vastuuelka oli kertomusvuoden päättyessä 1 026 miljoonaa euroa (957), josta korvausvastuun osuus oli 40 miljoonaa euroa (42). Vastuuelka on laskettu samaa 4,5 prosentin korkoa käyttäen kuin vakuutusmaksut, paitsi vuosina 2018 - 2022, joiden osalta vastuuelka on laskettu 0,5 %:n diskonttauskorolla. Tästä aiheutunut vastuuelan kasvu sisältyy vakuutusmaksuvastuuseen oma-

na eränään, korkotäydennysvastuuna, ja on suuruudeltaan 91 miljoonaa euroa (92).

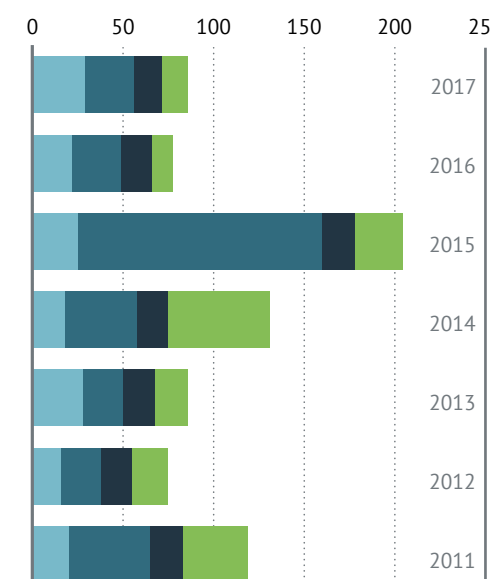
Vakuutusmaksuvastuuseen on varattu säästö- vakuutusten päättyessä maksettavia lisä- etuja (ns. terminaalibonusjärjestelmä) varten 427 miljoonaa euroa (350).

Vakuutussäästöille ei vuodelta 2017 annettu asiakashyvytyä. Myös jatkossa asiakas- hyvytysten jakaminen on epätodennäköis- tä. Lisäedut sijoitustoiminnan perusteella annetaan pääsääntöisesti terminaalibonus- järjestelmän kautta.

Korvauskulut

Kalevan korvauskulut olivat yhteensä 87,4 miljoonaa euroa (80,3). Takaisinostojen osuus maksetuista korvauksista oli 11,7 mil- joonaa euroa (11,8).

Maksettuihin korvauksiin sisältyy säästö- vakuutusten lisäetujärjestelmän mukaisia vakuutuksen päättyessä määräytyviä lisä- etuja yhteensä 25,6 miljoonaa euroa (22,5). Lisäeduista noin 14 miljoonaa euroa mak- settiin sopimuksen mukaan erääntyneille säästösummille. Vakuutuksen päättyessä maksettava lisäetu korotti maksettua säästö- summia keskimäärin 114 prosentilla (118).

Kalevan maksetut korvaukset, Meur

Kuolemantapauskorvaukset
Pääomasuoritukset
Sairaus- ja työkyvyttömyyskorvaukset
Takaisinostot

TOIMINTAKERTOMUS 2017

Riskiliikkeen tulos oli tappiollisia sairauskuluvakuutuksia lukuun ottamatta hyvä. Toteutuneen korvausmenon suhde perittyyn riskimaksutuloon oli vuonna 2017 noin 72 prosenttia (79). Korvausmenoa kasvattavat kuolintapaussummien lisäedut ja riskituloa vähentävät annetut alennukset. Sairaus- ja työkyvyttömyyskorvauksia maksettiin yhteensä 15,9 miljoonaa euroa (16,7) ja kuolemantapauskorvauksia 29 miljoonaa euroa (22,4).

Vuonna 2017 korotettiin sairauskuluvakuutuksen maksua korkeintaan 15 prosenttia.

Liikekulut, henkilöstö

Tuloslaskelmaan kirjatut liikekulut olivat 8,2 miljoonaa euroa (7,7). Oikeamman kuvan kustannuskehityksestä saa, kun edellä oleviin lukuihin lisätään korvauskuluihin kirjattavat korvausten käsittelykulut. Näin lasketut liikekustannukset olivat 10 miljoonaa euroa (9,8).

Kalevan palveluksessa oli vuonna 2017 keskimäärin 9 henkilöä (11) kokoaikaisiksi työntekijöiksi muunnettuna.

Vakuutuksista perityt kustannuserät riittivät hyvin kattamaan toiminnasta aiheutuneet liikekulut. Liikekustannussuhde oli

kertomusvuonna 61 prosenttia (58,1). Nykyisen laajuisella liiketoiminnalla myös pidemmällä aikavälillä Kalevan kustannusliikkeen arvioidaan olevan ylijäämäinen.

Tulos ja vakavaraisuus

Emoyhtiön tilikauden tulos oli 7,8 miljoonaa euroa (11,3). Tilikautena maksetut tai varatut lisäedut pienensivät emoyhtiön tulosta 111,9 miljoonalla eurolla (25,8). Kokonaistulos käyvin arvo in oli 105,1 miljoonaa euroa (2).

Emoyhtiö teki tilinpäätöksessä suunnitelman mukaiset poistot, kuitenkin enintään elinkeinoverolain sallimat enimmäispoistot. Tehdyt poistot olivat yhteensä 0,5 miljoonaa euroa. Poistoero ja samalla myös varausten kokonaismäärä oli tilinpäätöksessä 1,1 miljoonaa euroa.

Kalevan vakavaraisuus säilyy vahvana myös uudessa 1.1.2016 käyttöön tullessa Solvenssi II -vakavaraisuuskehikossa. Solvenssi II:n asettama vakavaraisuusvaade on suuruusluokkaa 75 m€ ja omat varat suuruusluokkaa 275 m€ standardikaavalla laskettuna. Kaleva ei sovelta laskennassaan vastuovelkaan liittyviä siirtymäsäännöksiä. Kaleva soveltaa Solvenssi II:n mahdollistamaa osakkeiden pääomavaatimuksen siirtymäsääntöä osakeriskin laskennassa

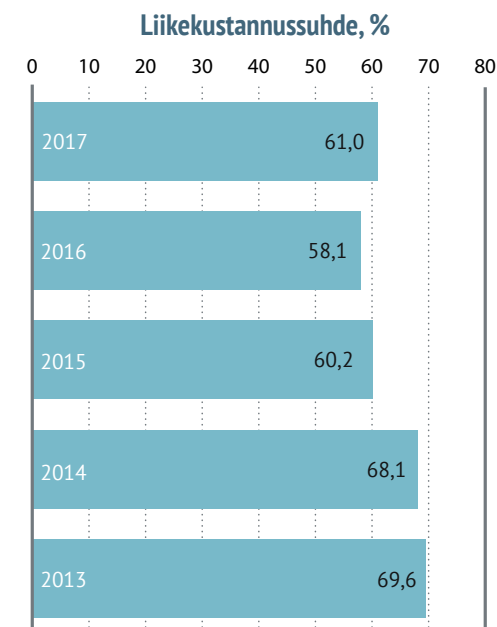
(siirtymäsäännös on voimassa 2023 saakka). Vakavaraisuusvaade ilman osakkeiden siirtymäsääntöä olisi suuruusluokkaa 80 m€.

Kalevan taseen loppusumma oli 1 321 miljoonaa euroa (1 237) ja oma pääoma 271 miljoonaa euroa (264).

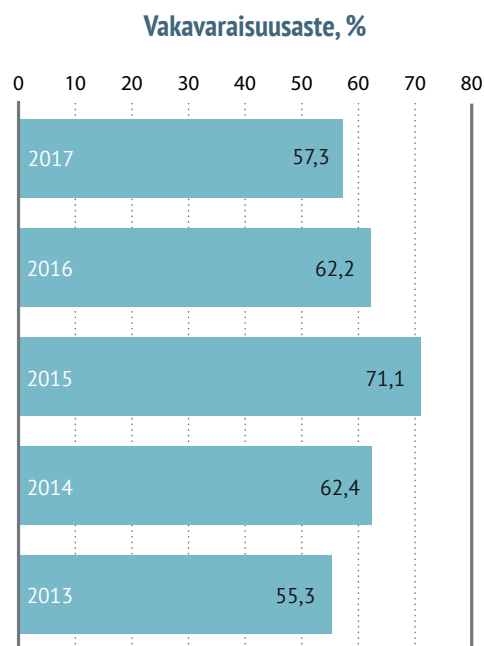
Tulevaisuuden näkymät

Kalevan toiminta painottuu palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen ryhmätuvakuutuksiin. Järjestöjen jäsenille räätälöidyn tuotteen, Primuksen, myynnin uskotaan jatkuvan vilkkaana myös alkaneena vuonna. Erityisesti internetin kautta tapahtuva myynti kasvattaa osuuttaan merkittävästi lähivuosina.

Sukupuolineutraali hinnoittelu tuli voimaan 21.12.2012 alkaen kaikissa EU-maissa. Se ei ole yhteensopiva vakuutustoiminnan keskeisimmän periaatteen kanssa, jonka mukaan maksu määräytyisi riskin mukaan. Kalevan Primuksessa hinnoittelussa on aina otettu huomioon myös kunkin ammatti- ja toimihenkilöjärjestön vahinkokehitys. Vähintäänkin suuntaa antavan ammatin ja iän perusteella Kaleva pystyy myös jatkossa tarjoamaan alan edullisimpia henkilövakuutuksia yhteistyöjärjestöjensä jäsenille.

TOIMINTAKERTOMUS 2017

Vakavaraisuusastetta ei lasketa virallisesti 1.1.2016 alkaen

EU:n uusi vakavaraisuutta koskeva sääntely, niin sanottu Solvenssi II, tuli voimaan 1.1.2016. Suomessa otettiin käyttöön jo vuonna 2014 osa Solvenssi II:n hallintosäännöksistä. Vuonna 2016 voimaan tulleet uudet vakavaraisuusvaatimukset eivät aiheuta ongelmia Kalevalle. Solvenssi II edellyttää seikkaperäistä dokumentointia ja laajuudeltaan erittäin mittavaa viranomaisraportointia.

Kalevan vahva vakavaraisuusasema, kustannustehokas toimintamalli sekä hyvä sijoituskanta mahdollistanevat yhtiön harjoittaman liiketoiminnan menestyksekkään hoitamisen myös tulevaisuudessa.

Riskienhallinta

Kalevan riskit muodostuvat markkinariskeistä, luottoriskeistä, vakuutusteknisistä riskeistä, erilaisten sisäisten prosessien riskeistä eli operatiivisista riskeistä, juridisista ja compliance-riskeistä, maine- ja liiketoimintariskeistä sekä regulaatorisikeistä.

Yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain koko yhtiön riskejä käsittelevän riskienhallintasuunnitelman, jonka laajuus on määritelty muun muassa Finanssivalvonnan määräyksissä. Riskienhallintasuunnitelmaan liittyy kiinteästi toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi laadittu jatkuvuussuunnitelma, jota

Kalevan vahva vakavaraisuusasema, kustannustehokas toimintamalli sekä hyvä sijoituskanta mahdollistanevat yhtiön harjoittaman liiketoiminnan menestyksekkään hoitamisen myös tulevaisuudessa.

ylläpidetään ja testataan säännöllisesti. Jatkuvuussuunnitelma sisältää myös poikkeusolojen varautumissuunnitelman.

Riskeistä ja riskienhallinnasta on laadittu tilinpäätöksen liitetieto, jossa on selvitetty Kalevan riskienhallinnan yleiset periaatteet, riskienhallinnan vastuu ja valvonta, organisointi sekä prosessit ja riskit.

Yhtiön hallinto

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 5.4.2017 hallintoneuvoston jäsenmääräksi vahvistettiin 25. Erovuoroisista hallintoneuvoston

jäsenistä valittiin uudelleen **Matti Apunen, Aija Bärlund, Teemu Lehtinen, Pasi Pentikäinen** ja **Maija Pihlajamäki**. Hallintoneuvoston uusiksi jäseniksi valittiin **Matti Rihko, Jan Saarinen** ja **Saana Siekinen**.

Kaikkien valittujen toimikausi kestää vuoden 2020 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti.

Hallintoneuvosto valitsi 31.10.2017 pitämässään kokouksessa puheenjohtajaksi **Antti Palolan** ja varapuheenjohtajaksi **Pekka Piispasen** seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pidettävään vaaliin

TOIMINTAKERTOMUS 2017

saakka. Hallintoneuvosto päätti samaisessa kokouksessa hallituksen jäsenten lukumääräksi viisi. Erovuorossa ollut hallituksen jäsen **Petri Niemisvirta** valittiin uudelleen kolmi-vuotiskaudeksi 2018–2020 sekä **Timo Vuorisen** tilalle hänen jäljellä olevaksi kau-deksi 1.11.2017 lähtien lfin henkilöasiak-kaista vastaava Suomen majohtaja **Timo Harju**.

Hallituksen jäseninä toimivat koko kerto-musvuoden ajan toimitusjohtaja Petri Nie-misvirta puheenjohtajana, johtaja **Ville-Veik-ko Laukkanen** varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä Professori **Eero O. Kasanen** ja talousjohtaja **Pekka Pajamo**. Toimitus-johtaja **Timo Vuorinen** toimi hallituksen jäsenenä 31.10.2017 saakka ja johtaja Timo Harju 1.11.2017 lähtien.

Yhtiön toimitusjohtajana vuonna 2017 on toiminut DI **Timo Laitinen**.

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan jako-kelpoinen vapaa oma pääoma oli tilin-päätöksessä 262 101 580,05 euroa. Hallitus ehdottaa, että yhtiön tilikauden voitto 7 775 731,86 euroa siirretään varmuus-rahastoon. Lisäksi ehdotetaan, että takuu-pääomalle maksetaan korkoa 840 000,00 euroa.

Jos ehdotus hyväksytään, yhtiön rahastot ovat seuraavat:

Takuupääoma	euroa	8 409 396,32
Pohjarahasto	euroa	168 187,93
Varmuusrahasto	euroa	261 119 269,69
Muut rahastot	euroa	142 310,36
Rahastot yhteensä	euroa	269 839 164,30

TULOSLASKELMA

1000 euroa	2017	2016
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA		
Vakuutusmaksutulo		
Vakuutusmaksutulo	59 824	64 851
Jälleenvakuuttajien osuus	-174	-175
	59 650	64 676
Sijoitustoiminnan tuotot	205 363	172 634
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-87 404	-80 260
Korvausvastuun muutos	2 416	-1 294
	-84 988	-81 554
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-70 734	-87 672
Liikekulut	-8 186	-7 562
Sijoitustoiminnan kulut	-92 995	-49 074
Vakuutustekninen tulos	8 111	11 449
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA		
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	183	534
Tuloverot	-519	-638
Tilikauden voitto / tappio	7 776	11 345

TASE

1 000 euroa	2017	2016
VASTAAVAA		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	317	416
	317	416
SIJOITUKSET		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	22 822	26 866
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	10 488	11 190
	33 310	38 056
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	399 111	421 351
Rahoitusmarkkinavälineet	676 111	560 242
	1 075 222	981 593
	1 108 532	1 019 649
SAAMISET		
Muut saamiset	2 488	3 767
	2 488	3 767
MUU OMAISUUS		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	2	3
Muut aineelliset hyödykkeet	52	52
	54	55
Rahat ja pankkisaamiset	202 356	206 096
	202 410	206 151
SIIRTOSAAMISET		
Korot ja vuokrat	7 357	6 983
Muut siirtosaamiset	165	154
	7 522	7 136
	1 321 269	1 237 120

1 000 euroa	2017	2016
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Takuupääoma	8 409	8 409
Pohjarahasto	168	168
Muut rahastot		
Varmuusrahasto	254 184	243 678
Hallituksen käyttövarat	142	142
Tilikauden voitto	7 776	11 345
	270 679	263 743
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	1 123	1 307
	1 123	1 307
VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA		
Vakuutusmaksuvastuu	985 510	914 777
Korvausvastuu	40 057	42 473
	1 025 567	957 250
VELAT		
Ensivakuutustoiminnasta	114	129
Jälleenvakuutustoiminnasta	176	168
Muut velat	22 511	11 546
	22 802	11 843
SIIRTOVELAT	1 097	2 977
	1 321 269	1 237 120

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2017	2016
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta / voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	8 111	11 449
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	68 317	88 966
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	9 114	-2 416
Realisoitumattomat kurssivoitot / -tappiot	1 502	1 188
Suunnitelman mukaiset poistot	463	593
Muut oikaisut	-55 970	-60 978
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	31 537	38 803
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	143	991
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	2 262	-10 691
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	33 942	29 103
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-9 743	-4 793
Maksetut välittömät verot	-519	-638
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	23 681	23 673
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	23 681	23 673
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-459 975	-203 605
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	433 394	329 892
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	0	-1
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-26 581	126 286
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Maksetut osingot / takuupääoman korot ja muu voitonjako	-840	-840
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-840	-840
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 740	149 119
Rahavarat tilikauden alussa	206 096	56 977
Rahavarat tilikauden lopussa	202 356	206 096
	-3 740	149 119

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. valuuttakurssimuutosten takia

LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu noudattaen vakuutusyhtiölakia, Sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antamaa asetusta sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä noudatetaan osakeyhtiö- ja kirjanpitolain säännöksiä ja kirjanpitoasetusta siten kuin vakuutusyhtiölaissa ja STM:n asetuksessa säädetään.

Konsernitilinpäätös ja osakkuusyritysten yhdisteleminen

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kalevan tytäryhtiöitä ja osakkuusyrityksiä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Yhdisteleminen on jätetty tekemättä KPL 6 luvun 3 §:n ja 12 §:n nojalla, sillä yhdisteleminen ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Koska tällöin konsernitilinpäätös ei poikkea emoyrityksen tilinpäätöksestä, ei yhtiö vuodesta 2012 lähtien laadi erillistä konsernitasetta ja -tuloslaskelmaa eikä konsernin liitetietoja ja rahoituslaskelmaa. Liitetiedot tytär- ja osakkuusyrityksistä ovat KPA 4 luvun 3 §:n mukaiset.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset, saamisluonteiset sijoitukset, ja velat on muutettu Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan keskipäivän. Muut sijoitukset on arvostettu hankintahetken valuuttakurssiin tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän kurssiin, lukuun ottamatta sijoitusomaisuusluonteisia osakkeita, joiden arvostamisessa ei ole eroteltu valuuttakurssin ja markkina-arvon vaikutusta. Saamisten ja sijoitusten valuuttakurssierot esitetään sijoitustoiminnan erissä muut tuotot ja kulut muista sijoituksista.

Arvostus ja jaksotus

Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot.

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenoon. Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu mm. itse tehtyjä atk-järjestelmiä sekä vuokrahuoneistojen perusparannuksia.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan käypään

arvoon. Rakennukset ja rakennelmat esitetään suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintameno tai sitä alemman käyvän arvon suuruisina. Sijoituksista aiemmin tehty arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa tulosvaikutteisesti enintään alkuperäiseen hankintameno. Käyttöomaisuusluonteisten kiinteistösisjoitusten arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden olennaisuuteen ja pysyvyyteen. Joidenkin kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden kirjanpitoarvoihin sisältyy aikaisempina vuosina tehtyjä arvonorotuksia.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintameno tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehty arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään hankintahinnassaan tai sitä alemmassa käyvässä arvossa, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä.

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Ne esitetään taseessa pääsääntöisesti

hankintameno määräisinä. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintameno välinen erotus jaksotetaan korkotuottoihin vastaeränä niiden hankintameno. Korkotuotot jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajalle. Tällä menetelmällä korkotuotot jaksotetaan rahoitusinstrumentin juoksuajalle tasaisesti suhteessa instrumentin taseessa olevaan pääomaan. Jaksotettua hankintamenoa alennetaan vain muilla kuin yleisen korkotason vaihtelusta johtuvilla arvonalentumisilla ja arvonalennukset palautetaan, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo myöhemmin nousee yli alennetun hankintameno, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Saamiset ja saamisluonteiset sijoitukset esitetään nimellisarvossa tai sitä alemmassa käyvässä arvossa. Saamisluonteisten sijoitusten pääomiin liittyvät luottotappiot käsitellään arvonalentumisina.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Kirjanpidollisesti ei-suojaavan johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi.

LIITETIEDOT

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten arvonorotukset ja niiden oikaisut kirjataan tulosaikutteisesti ja esitetään omana rivinä sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Käyttöomaisuusluonteisten sijoitusten arvonorotukset ja niiden peruutukset merkitään sidotussa pääomassa olevaan arvonorotusrahastoon.

Sijoitusten kirjanpitoarvon ja liitetiedoissa esitettävän jäljellä olevan hankintamenon erotus muodostuu arvonorotuksista ja osakkuusyritysten pääomaosuusmenetelmän mukaisista osuuskertymistä.

Poistot

Aineettomista hyödykkeistä, rakennuksista ja niiden ainesosista sekä kalustosta tehdään suunnitelman mukaiset poistot evl:n maksimipoistoina.

Poistot	Vuotta tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5
Liikearvo	5 - 10
Konserniliikearvo ja -reservi	3 - 10
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 10

Poistot	% meno-jäännös
Rakennukset käyttötarkoituksen perusteella	4 - 7
Rakennusten ainesosat	25
Atk-laitteet ja autot	25
Muu kalusto	25

Sijoitusomaisuusluonteisten kiinteistöjen rakennuksille kohdistetuista tuloutetuista arvonorotuksista tehdään vuosittain rakennusten keskimääräistä taloudellista käyttöä vastaava suunnitelman mukainen poisto.

Käyvät arvot

Rahoitusvälineet, joille on luotettavat markkinat, käypänä arvona käytetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöspäivän ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Jos rahoitusinstrumentille kokonaisuutena ei ole olemassa julkista noteerausta, mutta sen osatekijöille on olemassa toimivat markkinat, käypä arvo määritetään osatekijöiden markkinahintojen perusteella. Muille rahoitusvälineille ja talletuksille käypä arvo voidaan määrittää yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä käyttäen ja mikäli näillä menetelmillä ei saada määritettyä luotettavaa käypää arvoa, käypänä arvona voidaan pitää todennäköistä luovutushintaa, jaksotettua hankintamenoa tai jäljellä olevaa hankintamenoa.

Muiden vakuutusyhtiöiden osakkeiden, joille ei ole markkina-arvoa, käypänä arvona käytetään varovaisesti arvioitua todennäköistä luovutushintaa tai sen puuttuessa substanssiarvoa. Konserniyritysten osakkeiden käypänä

arvona käytetään substanssiarvoa tai jäljellä olevaa hankintamenoa ja osakkuusyritysten käypänä arvona pääomaosuusmenetelmän mukaista arvoa tai substanssiarvoa.

Lainasaamisten ja jälleenvakuutustallette- saamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alempaa todennäköistä arvoa.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden käyvät arvot määritetään kohteittain Finanssivalvonnan määräysten edellyttämällä tavalla perustuen yhtiön omien ja tapauskohtaisesti ulkopuolisten asiantuntijoiden laskelmiin ja lausuntoihin.

Kulut toiminnollain

Oman organisaation liikekulut sekä poistot aktivoiduista atk-järjestelmistä ja kalustosta kirjataan tuloslaskelmaan toimintokohtaisesti. Osa niistä kohdistetaan suoraan toiminnolle, osa vuosittain tehtävän työaikatutkimuksen perusteella. Näin ollen toimintojen prosentuaalinen osuus vaihtelee vuosittain. Toimintokohtaiset kulut esitetään tuloslaskelmassa liikekuluissa (vakuutusten hankinta- ja hoito- sekä hallintokulut), maksetuissa korvauksissa (korvaustoiminnan hoitokulut), sijoitustoiminnan kuluissa (kiinteistö- ja muun sijoitus- toiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut).

Muut tuotot ja kulut

Muissa tuotoissa ja kuluissa esitetään liikearvon ja konserniliikearvon poiston sekä konsernireservin vähennyksen lisäksi erät, joilla on selvä yhteys konsernin varsinaiseen toimintaan.

Verot ja tilinpäätössiirrot

Tuloverot

Tuloslaskelmassa välittömät verot esitetään suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verot

Yhtiöllä ei ole olennaisia kirjanpidon ja verotuksen väliaikaisista jaksotuseroista johtuvia eroja.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Suomen kirjanpitoa ja verotusta koskevien säännösten perusteella yhtiöt voivat kirjata tilinpäätökseensä eräitä verovaikutteisia vapaaehtoisia varauksia sekä suunnitelman ylittäviä poistoja. Vapaaehtoiset varaukset ja suunnitelman mukaisten poistojen ja elinkeinoverotuksessa sallittujen kokonaispoistojen erotus esitetään tuloslaskelman erässä tilinpäätössiirrot ja kertynyt erotus taseessa

LIITETIEDOT

tilinpäätössiirtojen kertymänä. Tilinpäätössiirrot ja niiden kertymä esitetään niistä johtuvaa laskennallista verovelkaa vähentämättä.

Vastuuvelka

Vastuuvelka on jaettu vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen sen mukaan onko vakuutustapahtuma sattunut ennen tasepäivää vai myöhemmin. Suurin osa vastuista on diskontattu. Vastuuvelan laskennassa käytetty diskonttauskorko on yhtiön hallituksen hyväksymien laskuperusteiden mukainen ja täyttää sosiaali- ja

terveysministeriön asetuksen n:o 610/2008 vaatimukset.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan vakuutuskohtaisesti. Vakuutusmaksuvastuu on diskontattu maksuperusteissa käytetyllä laskuperustekorolla 4,5 prosenttia. Kalevan vakuutusmaksuvastuun laskennassa käytetty diskonttauskorko on edellisestä poiketen seuraavaksi viideksi vuodeksi (2018–2022) 0,5 prosenttia. Vuosien 2018–2022 osalta 0,5 prosentin diskontatun vakuutusmaksuvastuun ja vuosien 2018–2022 osalta 4,5 prosentin diskontatun vakuutusmaksuvastuun erotus on täydennetty vastuu-

velkaan nimellä korkotäydennys. Vakuutusmaksuvastuun laskennassa ei ole käytetty zillmeerausta. Säästövakuutuksen päätyttyä määräytyvien lisäetujen vastuuksi on merkitty arvio niiden maksettavasta määrästä säästösummien ja kuolemantapausten yhteydessä vuonna 2018 ja muiden osalta mahdollinen enimmäismäärä takaisinostojen yhteydessä 1.1.2018.

Korvausvastuuta laskettaessa vain alkaneiden eläkkeiden korvausvastuussa käytetään diskonttausta. Alkaneiden eläkkeiden korvausvastuu on diskontattu maksuperusteissa käytetyllä laskuperustekorolla 4,5 prosenttia.

Henkivakuutuksen kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisäetuihin. Mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät ole esteenä, kohtuullinen osa

ylijäämästä on palautettava lisäetuina näille vakuutuksille.

Kalevan lisäetujärjestelmä kattaa sekä riski-että säästöhenkivakuutusliikkeen. Riski- ja henkivakuutusliikkeen ylijäämää palautetaan vakuutuksenottajille korotettujen kuolemantapaussummien ja maksualennusten muodossa. Sijoitustoiminnan tuottoa hyvitetään säästöhenkivakuutuksille laskuperustekorona lisäksi vakuutuksen voimassa ollessa vuosittain päätettävänä asiakashyvityksinä ja vakuutuksen päätyttyä määräytyvinä ylijäämäisinä lisäetuina.

Yhtiön vakavaraisuusasema pyritään pitämään sellaisena, että se ei rajoita lisäetujen antamista vakuutuksenottajille eikä takuupääoman omistajille maksettavaa korkoa.

Eläkejärjestelyt

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksilla. Lisäksi on vakuutusyhtiössä hoidettuja lisäeläketurvajärjestelyjä. Eläkevakuutusmaksut kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

Yhtiön vakavaraisuusasema pyritään pitämään sellaisena, että se ei rajoita lisäetujen antamista vakuutuksenottajille eikä takuupääoman omistajille maksettavaa korkoa.

LIITETIEDOT

1 000 euroa	2017	2016
1 VAKUUTUSMAKSUTULO		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	59 824	64 851
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	59 824	64 851
ENSIVAKUUTUKSEN VAKUUTUSMAKSUTULO		
Henkivakuutus		
Muu yksilöllinen henkivakuutus	29 940	35 206
Muu tapaturma ja sairaus	11 223	11 841
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	117	180
Muu ryhmähenkivakuutus	18 545	17 624
	59 824	64 851
Jatkuvat vakuutusmaksut	58 102	59 651
Kertamaksut	1 722	5 200
	59 824	64 851
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	59 708	64 671
2 MAKSETUT KORVAUKSET		
Ensivakuutus		
Henkivakuutus	80 954	73 522
Muu tapaturma ja sairaus	6 450	6 738
Maksetut korvaukset yhteensä	87 404	80 260
Takaisinostot	11 742	11 755
Säästösummien takaisinmaksut	27 326	27 339
Muut	48 336	41 165
Maksetut korvaukset yhteensä	87 404	80 260
3 LISÄEDUT		
Maksetut riskivakuutusten lisäedut ja lisäetuvastuun muutos	-86 373	-3 334
Maksetut terminaalibonukset	-25 564	-22 484
Tilikautena varattujen ja maksettujen henkivakuutusten lisäetujen vaikutus vakuutustekniseen tulokseen	-111 937	-25 818

1 000 euroa	2017	2016
4 KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN		
TULOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	981	1 094
Muut vakuutusten hankintamenot	2 785	2 010
	3 766	3 105
Vakuutusten hoitokulut	3 099	3 006
Hallintokulut	1 328	1 456
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet (-)	-8	-5
	8 186	7 562
KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN		
Korvausten hoitokulut	1 825	2 172
Liikekulut	8 186	7 562
Sijoitusten hoitokulut	3 390	3 102
	13 401	12 836

LIITETIEDOT

1 000 euroa	2017	2016
5 SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY		
SIIJOITUSTOIMINNAN TUOTOT		
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin		
Korkotuotot	0	28
	0	28
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	559	663
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	4 513	4 741
	5 072	5 404
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	23 242	27 842
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	25 725	26 683
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	78 866	39 221
	127 833	93 747
Yhteensä	132 905	99 179
Arvon alentumisten palautukset	6 119	6 311
Myyntivoitot	66 338	67 145
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	205 363	172 634
SIIJOITUSTOIMINNAN KULUT		
Kulut kiinteistösijoituksista	-3 854	-4 147
Kulut muista sijoituksista	-62 727	-34 386
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut muille kuin saman konsernin yrityksille	-9 725	-4 793
Yhteensä	-76 307	-43 326
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-15 233	-3 895
Rakennusten suunnitelmapoistot	-363	-479
	-15 597	-4 374
Myyntitappiot	-1 091	-1 374
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	-92 995	-49 074
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvokorotuksia ja niiden oikaisua	112 368	123 560
SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO TULOSLASKELMASSA	112 368	123 560
Sijoitustoiminnan tuottoihin ja kuluihin sisältyvät Sijoitustoiminnan valuuttakurssierot	19 792	5 969

LIITETIEDOT

1 000 euroa	2017			2016		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
6 SIIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO						
KIIINTEISTÖSIIJOITUKSET						
Kiinteistöt	12 294	13 304	14 400	16 332	17 341	18 450
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	9 113	9 519	26 825	9 113	9 519	25 571
Muut kiinteistöosakkeet	0	0	0	7	7	300
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	10 488	10 488	10 488	11 190	11 190	11 190
	31 895	33 310	51 713	36 641	38 056	55 511
MUUT SIIJOITUKSET						
Osakkeet ja osuudet	399 111	399 111	675 519	421 351	421 351	711 958
Rahoitusmarkkinavälineet	676 111	676 111	687 412	560 242	560 242	573 802
	1 075 222	1 075 222	1 362 931	981 593	981 593	1 285 759
	1 107 117	1 108 532	1 414 644	1 018 234	1 019 649	1 341 270
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää: korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	2 670			1 550		
Kirjanpitoarvo sisältää: tuloutettuja arvonorotuksia		1 415			1 415	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			306 112			321 621

LIITETIEDOT

Osake	Kotivaltio	Kpl	Omistus- osuus %	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa	Käypä arvo 1 000 euroa
-------	------------	-----	---------------------	-------------------------------	---------------------------

7 YHTIÖN OMISTAMAT TOISTEN YHTIÖIDEN OSAKKEET JA OSUDET MUISSA SIIJOITUKSISSA

OSAKKEET

ABB Ltd	Sveitsi	50 000	0,00	795	1 119
Amer Sports Oyj - A	Suomi	900 000	0,76	8 797	20 781
AMG Advanced Metallurgical Group NV	Alankomaat	21 940	0,07	856	920
Asiakastieto Group Oyj	Suomi	370 907	2,46	5 420	8 865
Atea ASA	Norja	264 850	0,25	2 159	3 109
BASF SE	Saksa	25 965	0,00	1 999	2 382
Bayerische Motoren Werke AG	Saksa	43 839	0,01	3 679	3 807
Borregaard ASA	Norja	200 000	0,20	648	1 656
CapMan Oyj - B	Suomi	1 138 200	0,78	1 134	2 015
Caverion Oyj	Suomi	482 285	0,38	2 841	2 841
Continental AG	Saksa	18 600	0,01	3 936	4 186
Coor Service Management Holding AB	Ruotsi	400 000	0,42	1 665	2 540
Covestro AG	Saksa	15 964	0,01	1 147	1 373
Deutsche Post AG	Saksa	58 138	0,00	1 558	2 311
DNA Oyj	Suomi	250 000	0,19	2 525	3 913
Essity AB - B	Ruotsi	63 000	0,01	1 464	1 491
F-Secure Oyj	Suomi	1 836 073	1,16	3 965	7 142
GlaxoSmithKline PLC	Iso-Britannia	154 753	0,00	2 307	2 307
Hexagon AB	Ruotsi	35 000	0,01	1 461	1 461
Kone Oyj - B	Suomi	210 000	0,05	6 378	9 404
Kuehne + Nagel International AG	Sveitsi	15 431	0,01	1 889	2 275
Lassila & Tikanoja Oyj	Suomi	200 000	0,52	3 128	3 612
LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton SA	Ranska	7 213	0,00	1 281	1 770
Magna International Inc	Kanada	12 569	0,00	581	594
Metso Oyj	Suomi	315 000	0,21	5 665	8 968
Nestle SA	Sveitsi	28 092	0,00	1 880	2 012
Nokia Oyj	Suomi	500 000	0,01	1 947	1 947

Osake	Kotivaltio	Kpl	Omistus- osuus %	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa	Käypä arvo 1 000 euroa
-------	------------	-----	---------------------	-------------------------------	---------------------------

Oriola-KD Oyj	Suomi	1 477 942	0,81	3 998	4 194
Orkla ASA	Norja	225 000	0,02	1 513	1 990
Outotec Oyj	Suomi	550 000	0,30	3 905	3 905
Ramirent Oyj	Suomi	100 000	0,09	711	781
Reckitt Benckiser Group PLC	Iso-Britannia	23 400	0,00	1 748	1 825
Roche Holding AG	Sveitsi	11 093	0,00	2 337	2 337
Rovio Entertainment Oyj	Suomi	285 833	0,36	2 581	2 581
Royal Dutch Shell PLC	Iso-Britannia	72 348	0,00	1 507	2 010
Sampo Oyj	Suomi	2 672 719	0,48	9 361	122 411
Sandvik AB	Ruotsi	110 000	0,01	1 040	1 606
SAP AG	Saksa	23 725	0,00	1 478	2 217
Schneider Electric SA	Ranska	36 943	0,01	2 257	2 618
Swedish Match AB	Ruotsi	60 000	0,03	1 520	1 970
Teleste Oyj	Suomi	824 641	4,34	4 106	5 509
Terveystalo Oyj	Suomi	200 000	0,16	1 779	1 779
Tikkurila Oyj	Suomi	650 000	1,47	8 927	11 577
Trelleborg AB	Ruotsi	64 000	0,03	1 008	1 235
Unilever NV - CVA	Alankomaat	42 087	0,00	1 585	1 976
Uponor Oyj	Suomi	50 000	0,07	741	839
Vaisala Oyj - A	Suomi	190 800	1,29	3 098	8 491
Valmet Corp	Suomi	526 490	0,35	2 897	8 655
Volvo AB - B	Ruotsi	100 000	0,01	1 055	1 551
Wärtsilä Oyj Abp	Suomi	113 751	0,06	3 357	5 983
YIT Oyj	Suomi	600 000	0,47	3 822	3 822
Zalando SE	Saksa	48 745	0,02	2 011	2 150

Yhteensä				139 447	308 810
MUUT OSAKKEET				19 682	26 205
Osakkeet yhteensä				159 128	335 015

LIITETIEDOT

Rahasto-osuus	Kotivaltio	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa	Käypä arvo 1 000 euroa
RAHASTO-OSUUDET			
Allianz RCM Europe Equity Growth W	Luxemburg	8 153	17 021
Comgest Growth Asia Ex Japan USD I Acc Class	Irlanti	3 061	10 046
DJ STOXX 600 OPT Healthcare	Irlanti	1 978	4 365
Fourton Odysseus	Suomi	5 346	13 357
Fourton Stamina NON-UCITS	Suomi	6 342	9 760
Investec GSF-Asia Pacific-I	Iso-Britannia	14 341	24 613
iShares Core S&P 500 ETF	Yhdysvallat	20 904	37 316
iShares SMI ETF	Sveitsi	6 722	6 722
LUX Mandatum Life European Small & Mid Cap Equity Fund SICAV-SIF C EUR Share Class	Luxemburg	10 000	12 508
LUX Mandatum Life Global Brands Equity Fund SICAV-SIF C EUR Share Class	Luxemburg	10 000	10 629
LUX Mandatum Life Nordic High Yield Total Return Fund SICAV-SIF B EUR Share Class	Luxemburg	20 000	20 327
MFS European Value Fund Z	Luxemburg	10 000	25 666
MFS MER-Europe SM COS-I1EUR	Luxemburg	4 000	8 101
New Russian Generation - B	Iso-Britannia	609	609
The Forest Company Limited	Iso-Britannia	1 050	1 050
RAHASTO-OSUUDET YHTEENSÄ		122 506	202 090

Pääomarahasto	Kotivaltio	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa	Käypä arvo 1 000 euroa
PÄÄOMARAHASTOT			
AlbaCore Partners I Feeder ICAV	Irlanti	6 500	6 840
Amanda III Eastern Private Equity L.P.	Suomi	1 507	1 524
Amanda IV West L.P.	Suomi	3 356	4 201
Amanda V East L.P.	Suomi	2 202	2 202
Apollo Offshore Energy Opportunity Fund Limited	Iso-Britannia	2 134	3 342
Avenue Energy Opportunities Fund L.P.	Yhdysvallat	9 031	9 926
Broad Street Loan Partners 2013 Europe L.P.	Iso-Britannia	3 511	3 511
Broad Street Loan Partners III Offshore	Yhdysvallat	1 826	1 826
Broad Street Real Estate Credit Partners II Treaty Fund, L.P.	Iso-Britannia	1 793	1 879
Capman Buyout VIII Fund A L.P.	Iso-Britannia	750	843
Capman Real Estate I Ky	Suomi	2 641	2 641
EQT Credit (No.2) L.P.	Iso-Britannia	1 346	5 026
EQT VI (No.1) L.P.	Iso-Britannia	3 294	4 382
European Capital Private Debt Fund	Iso-Britannia	4 792	5 150
Highbridge Liquid Loan Opportunities Fund, L.P.	Iso-Britannia	18 569	22 130
HPS Specialty Loan Fund 2016, L.P.	Iso-Britannia	4 443	4 443
M&G Debt Opportunities Fund II	Irlanti	4 403	7 252
M&G Debt Opportunities Fund III	Irlanti	9 812	11 710
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	1 778	2 506
ML Vuokratontit I Ky	Suomi	5 160	5 160
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	Iso-Britannia	1 191	1 824
Oaktree Real Estate Debt Fund (Cayman), L.P.	Iso-Britannia	3 870	3 870
Saka Hallikiinteistöt Ky	Suomi	12 852	13 423
Specialty Fund III	Iso-Britannia	8 976	8 976
Vencap Syndication Trust 121202 Class Fund	Iso-Britannia	739	2 770
YHTEENSÄ		116 475	137 357

MUUT PÄÄOMARAHASTOT

	1 002	1 057
PÄÄOMARAHASTOT YHTEENSÄ	117 477	138 414

SIJOITUKSET MUISSA OSAKKEISSA JA OSUUKSISSA YHTEENSÄ

	399 111	675 519
--	---------	---------

LIITETIEDOT

1 000 euroa	1.1.-31.12.2017
8 OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA	
Takuupääoma 1.1.-31.12.2017	8 409
Pohjarahasto 1.1.-31.12.2017	168
Varmuusrahasto 1.1.	243 678
Takuupääoman korkoon	-840
Siirto edellisten kausien voittoon / tappioon	11 345
Varmuusrahasto 31.12.	254 184
Hallituksen käyttövarat	
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot 1.1.	142
Hallituksen käyttövarat 31.12.	142
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	11 345
Takuupääoman korkoon	-840
Varmuusrahastosta	-10 505
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	0
Tilikauden tulos	7 776
YHTEENSÄ	270 679

LASKELMA VOITONJAKOKELPOISISTA VAROISTA

Tilikauden voitto	7 776
Varmuusrahasto	254 184
Hallituksen käyttövarat	142
VOITONJAKOKELPOISET VARAT YHTEENSÄ	262 102

Kpl	2017	2016
9 TAKUUPÄÄOMAN JAOTTELU		
Osuuksien määrä (kappaletta, kolme ääntä / 5 000 osuutta)	50 000	50 000
Nimellisarvo / osuus (euroa)	168	168

Yhtiön hallituksella ei ole valtuutusta takuupääoman korotukseen, optio-oikeuksien antamiseen eikä vaihtovelkakirjalainan ottamiseen.

1 000 euroa	2017	2016
10 VASTUUT		
LEASING- JA VUOKRAVASTUUT		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	48	15

1 000 euroa	2017	2016
JOHDANNAISKAUPAN VAKUUDEKSI ANNETUT PANTIT, KIRJA-ARVO		
Käteinen ¹⁾	10 570	6 800
¹⁾ Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteiset varat 10,6 (6,8) sisältävät tase-erään muut velat. Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteiset varat 0,0 (0,0) sisältävät tase-erään muut saamiset.		
SIJOITUSSITOUMUKSET		
Pääomarahastot	79 711	87 158
ARVONLISÄVEROTUKSEN RYHMÄREKISTERÖINTIIN LIITTYVÄ YHTEISVASTUUMÄÄRÄ		
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva kuuluu If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n arvonlisäverovelvollisuusryhmään. Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittämättä olevista arvonlisäveroista.		
Konserniyhtiöt	26	25
Yhteistoimintayhtykset	805	1 729
ALV-ryhmä yhteensä	831	1 754

JOHDANNAISSOPIMUKSET	2017		2016	
Ei-suojaavat	Käypä arvo *	Kohde-etuus	Käypä arvo *	Kohde-etuus
Korkojohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset, ei suojaavat	3 907	100 000	8 749	105 000
Valuuttajohdannaiset				
Terminisopimukset, avoimet	6 669	528 601	1 386	358 766
Terminisopimukset, suljetut		14 086		23 558
Optiosopimukset				
Asetetut	145	8 873		12 500
	10 721	651 560	10 135	499 824

* Optiosopimusten käyvät arvot sisältävät sekä saatua että maksettua preemiota.

Ei -suojaavien johdannaisopimusten negatiiviset arvostuserot on kirjattu kuluksi (käypä arvo = 0). Suojaavien johdannaisopimusten positiiviset arvostuserot on kirjattu tuotoksi siltä osin kuin suojatusta sopimuksesta on kirjattu kulua (käypä arvo = 0). Yhtiöllä ei ole muita vakuutusyhtiölain 10 luvun 8 pykälän 3 momentin mukaisia vastuusitoumuksia.

SIJOITUSJAKAUMA KÄYVIN ARVOIN

	Perusjakauma				Riskijakauma			
	2017		2016		2017		2016	
Korkosijoitukset yhteensä	948 427	58,5 %	849 928	54,5 %	948 427	58,5 %	849 928	54,5 %
Joukkovelkakirjalainat	759 442	46,8 %	595 363	38,1 %	859 096	53,0 %	689 780	44,2 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	188 985	11,7 %	254 565	16,3 %	89 331	5,5 %	160 147	10,3 %
Osakesijoitukset yhteensä	542 559	33,5 %	577 606	37,0 %	542 559	33,5 %	577 606	37,0 %
Noteeratut osakkeet	466 579	28,8 %	500 675	32,1 %	466 579	28,8 %	500 675	32,1 %
Pääomasijoitukset	20 635	1,3 %	25 437	1,6 %	20 635	1,3 %	25 437	1,6 %
Noteeraamattomat osakkeet	55 346	3,4 %	51 494	3,3 %	55 346	3,4 %	51 494	3,3 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	73 524	4,5 %	77 045	4,9 %	73 524	4,5 %	77 045	4,9 %
Suorat kiinteistösijoitukset	52 300	3,2 %	56 450	3,6 %	52 300	3,2 %	56 450	3,6 %
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	21 224	1,3 %	20 595	1,3 %	21 224	1,3 %	20 595	1,3 %
Muut sijoitukset	56 906	3,5 %	56 448	3,6 %	56 906	3,5 %	56 448	3,6 %
Muut sijoitukset	56 906	3,5 %	56 448	3,6 %	56 906	3,5 %	56 448	3,6 %
Sijoitukset yhteensä	1 621 416	100,0 %	1 561 027	100,0 %	1 621 416	100,0 %	1 561 027	100,0 %
Johdannaisten vaikutus								
Sijoitukset käyvin arvoon yhteensä					1 621 416	100,0 %	1 561 027	100,0 %
Jvk-salkun modifioitu duraatio	3,0							

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE

Tuotto € / % sitoutuneelle pääomalle	Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoon	Sitoutunut pääoma	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle				
	2017	2017	2017	2016	2015	2014	2013
Korkosijoitukset yhteensä	-27 432	935 424	-2,8 %	5,0 %	2,9 %	4,3 %	1,7 %
Lainasaamiset	0	0	0,0 %	-100,0 %	4,3 %	6,6 %	5,7 %
Joukkovelkakirjalainat	-25 171	750 296	-3,2 %	6,1 %	3,4 %	5,4 %	2,4 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	-2 261	185 128	-1,3 %	0,1 %	1,8 %	0,5 %	0,2 %
Osakesijoitukset yhteensä	120 919	549 773	24,4 %	7,4 %	16,8 %	8,0 %	25,2 %
Noteeratut osakkeet	111 458	472 317	26,4 %	8,5 %	16,1 %	7,0 %	10,2 %
Pääomasijoitukset	2 849	23 356	12,6 %	11,1 %	14,2 %	18,3 %	9,0 %
Noteeraamattomat osakkeet	6 612	54 100	13,1 %	-4,6 %	23,1 %	11,0 %	52,2 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	2 616	76 160	3,5 %	4,0 %	14,7 %	-0,9 %	6,0 %
Suorat kiinteistösijoitukset	2 166	54 646	4,5 %	4,3 %	7,6 %	4,5 %	5,5 %
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	449	21 513	0,5 %	3,2 %	30,2 %	-27,2 %	7,0 %
Muut sijoitukset	4 225	58 041	7,5 %	13,3 %	15,4 %	11,3 %	17,2 %
Muut sijoitukset	4 225	58 041	7,5 %	13,3 %	15,4 %	11,3 %	17,2 %
Sijoitukset yhteensä	100 328	1 619 398	6,2 %	6,1 %	9,6 %	5,7 %	9,6 %
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	32						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoon	100 360		6,2 %	5,9 %	9,3 %	5,5 %	9,4 %

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

VAKUUTUSMAKSUTULO

Ennen jälleenvakuuttajien osuutta

LIIEKUSTANNUSSUHDE PROSENTTEINA KUORMITUSTULOSTA

$(\text{liikekulut} + \text{korvausten selvittelykulut}) / \text{kuormitustulo}$

LIIEKUSTANNUSSUHDE PROSENTTEINA TASEEN LOPPUSUMMASTA

$(\text{liikekulut} + \text{korvausten selvittelykulut}) / \text{aloittavan taseen loppusumma}$

SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE

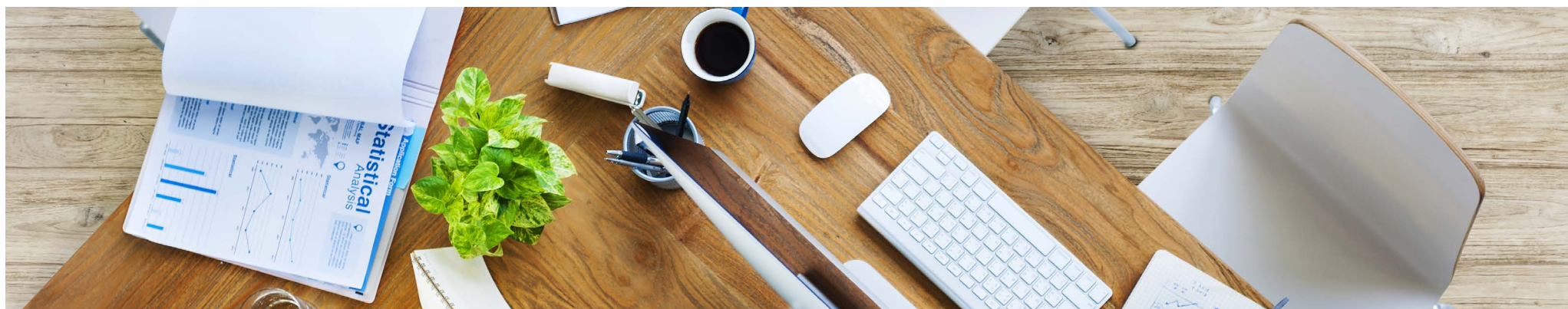
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan laskettu ns. mukautettua Dietzin kaavaa käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun käypään arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

KOKONAISPÄÄOMAN TUOTTO PROSENTTEINA (KÄYVIN ARVOIN)

$(\text{Liikevoitto} + \text{vieraan pääoman korot ja kulut} + \text{vastuuvelan perustekorko} + \text{arvonkorotusrahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus} + \text{sijoitusten arvostuserojen muutos}) / (\text{taseen loppusumma} + \text{sijoitusten arvostuserot})$ (nimittäjässä vuoden alun ja lopun keskiarvo)

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan (y-tunnus 0200628-9) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emme ole suorittaneet yhtiölle muita kuin tilintarkastuspalveluja.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisuuden riskit

Olemme alla kuvanneet arviomme merkittävimmistä olennaisen virheellisuuden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

Olemme täyttäneet kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa kuvatut velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin

seikkoihin liittyvät velvoitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemaamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyyteen. Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin riskeihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunrollemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoituksellisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Merkittävä arvioidun olennaisen virheellisuuden riski	Miten riskiä käsiteltiin tilintarkastuksessa
Vakuutustekninen vastuuvelka <i>Viittaamme Tilinpäätöksen laatisperiaatteisiin</i> Tilinpäätöshetkellä 31.12.2017 vakuutusteknisen vastuuvelan määrä oli 1.026 miljoonaa euroa (31.12.2016: 957 miljoonaa euroa), joka kattaa 98 % yhtiön veloista ja on siten yhtiön suurin yksittäinen velkaerä. Henkivakuutustoiminnan vakuutus sopimusvelat perustuvat arvioon tulevista korvausmaksuista. Arvio perustuu oletuksiin, joihin sisältyy epävarmuutta. Oletusten muutoksilla voi olla olennaisia vaikutuksia velkojen arvostukseen. Keskeisiin oletuksiin sisältyvät käytetty korkokanta ja vakuutettujen elinajan odote.	Tilintarkastustoimenpiteinä arvioimme esimerkiksi konsernin vakuutus sopimusvelkojen laskentaprosessin hallintoa sekä testasimme vakuutus sopimusvelkojen laskentaan liittyvien avainkontrollien tehokkuutta. Arvioimme käytettyjen laskentamenetelmien ja oletusten asianmukaisuutta sekä laskimme itsenäisesti uudelleen valittuja sopimuskohtaisia vastuuvelkoja Käytimme sisäisiä aktuaarejamme arvioimaan käytettyjen oletusten asianmukaisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatisesta koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitus-

johtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön

kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan.

Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

TILINTARKASTUSKERTOMUS

- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

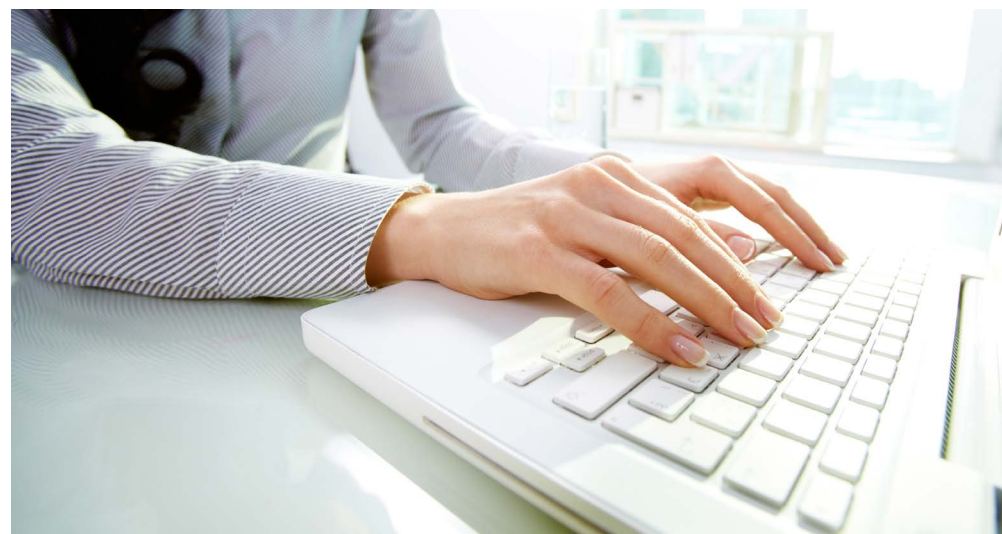
Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 24.4.2002 alkaen yhtäjaksoisesti 16 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen

kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuk-

sessä on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 28.2.2018

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Kristina Sandin
KHT

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

1. Kalevan riskienhallinta-periaatteet 31.12.2017

1.1 Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riski on oleellinen ja luontainen osa Kalevan toimintaympäristöä ja liiketoimintaa. Riskienhallinnan avulla toimintaan kohdistuvat erilaiset riskit pyritään tunnistamaan mahdollisimman hyvin. Riskienhallintaprosessin avulla varmistutaan myös siitä, että erilaisia riskejä voidaan arvioida, rajoittaa ja valvoa. Tavoitteena on rajata riskit Kalevan hallituksen hyväksymälle tasolle kaikkien toimintojen osalta.

Riskeille on asetettu kvantitatiiviset rajat. Riskienhallinnan valvontarajoja ja menetelytapojen noudattamista seurataan jatkuvasti. Rajojen ylitykset ja poikkeamat riskienhallinnan menettelytavoista tulee arvioida ja raportoida viipymättä.

Kaleva on Sampo-konsernin yhteistoimintayhtiö, joka tekee läheistä yhteistyötä Sampo Oyj:n ja Sammon tytäryhtiön Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön (Mandatum Life) ja If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n (If) kanssa. Tästä syystä Kaleva noudattaa soveltuvien osin Sampo-konsernin riskienhallintaperiaatteita, joissa myös vakuutustoiminnan erityispiirteet on otettu huomioon.

1.2 Riskienhallinnan vastuu ja valvonta

Kalevan hallituksella on vastuu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan riittävydestä. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintasuunnitelman, jälleenvakuutus suunnitelman, sijoitussuunnitelman ja muut yleisohjeet, joiden mukaan riskienhallinta ja sisäinen valvonta organisoidaan yhtiön eri toiminnoissa. Hallitus vahvistaa vuosittain myös sisäisen tarkastuksen suunnitelman, jolla erityisesti operatiivisiin riskeihin painottuva tarkastustoiminta kohdistetaan valittuihin tuotealueisiin ja prosesseihin.

Kalevan toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan toteuttamisesta hallituksen ohjeiden mukaisesti. Tämä koskee myös yhtiön ulkoistamia toimintoja. Liiketoiminta-alueet ovat vastuussa omien operatiivisten riskiensä tunnistamisesta, arvioinnista, seurannasta ja hallinnasta.

Riskienhallintaan liittyvissä asioissa jokaisella työntekijällä on vastuu – riskienhallintatoimintaa, sisäistä tarkastusta, säännösten noudattamista valvovaa toimintaa ja aktuaaritoimintaa on tiedotettava niiden tehtävien hoidon kannalta merkityksellisistä seikoista.

1.3. Riskien luokittelu

Kalevan riskit muodostuvat markkinariskeistä, luottoriskeistä, vakuutusteknisistä riskeistä, operatiivisista riskeistä, juridisista ja compliance-riskistä, maine- ja liiketoimintariskeistä sekä regulaatorisikeistä.

Markkina- ja luottoriskejä sekä vakavaraisuutta seurataan Kalevan sijoituskomiteassa. Muita riskejä seurataan Kalevan riskienhallintakomiteassa. Lisäksi yhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko osallistuu Mandatum Lifen Vakuutusriskien komiteaan ja Mandatum Lifen Operatiivisten riskien komiteaan.

1.4. Riskienhallinnan dokumentointi

Riskienhallintaan liittyvä dokumentointi on tehty Vakuutusyhtiölain ja EIOPA:n ohjeiden mukaisesti. Dokumentointi ei keskity pelkästään yhtiön riskienhallintasuunnitelmaan; mm. hallinnon yleiskuvauksessa, sisäisen valvonnan politiikassa, sijoitussuunnitelmassa, vastuullisen vakuutusmatemaatikon selvityksessä sijoitussuunnitelmassa, ORSA:ssa, vastuuvälikäytännön politiikassa, raportointi- ja julkistuspolitiikassa, likviditeetin hallinnan periaatteissa ja tuotekehityspolitiikassa on dokumentoitu viranomaisvaati-

muksia riskienhallinnasta (esim. pääomanhallintaa, riskienhallinnan toimintaperiaatteita, vakuutusriskejä, jälleenvakuutusriskejä, varojen ja vastuiden hallintaa, likviditeettiriskejä, sijoitusriskejä jne).

2. Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan menetystä tai taloudellisen aseman heikentymistä, jotka aiheutuvat suoraan tai epäsuorasti varojen ja velkojen markkina-arvojen muutoksesta.

Kalevan sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa hyväksyttävällä riskitasolla riittävä tulos, jotta perustekorkoisissa sopimuksissa sovittu vähimmäistuotto eli laskuperustekorko voidaan kattaa. Lisäksi yhtiö pyrkii mahdollisuuksien mukaan antamaan asiakkailleen kohtuullista lisätuottoa.

Markkinariskejä hallitaan hajauttamalla sijoituskanta instrumenteittain, sektoreittain ja eri markkinoille. Vastuuvelan ja korkosijoitusten väliselle duraatorisikille ei ole asetettu rajoitteita. Korkosijoitukset tehdään ensisijaisesti korkonäkemyksen mukaisesti. Sijoitusten ja vastuuvälikäytännön valuuttajakautumia seurataan ja hallitaan jatkuvasti.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Kalevan hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman, jossa määritellään sijoituskannan tavoitejakautuma, instrumentti-kohtaiset vaihteluvälit, sijoitustoiminnan organisointi sekä päätös- ja toimivaltuudet. Sijoitussuunnitelma sisältää myös ohjeistuksen johdannaisten käytöstä. Hallituksen nimeämä sijoituskomitea valvoo sijoitussuunnitelmassa määriteltyjen periaatteiden noudattamista ja raportoi sijoitustoiminnan osalta yhtiön hallitukselle.

Kalevan markkinariskit muodostuvat pääasiassa osakesijoituksista sekä korkosijoitusten ja perustekorkoisen vastuuvelan korkoriskistä. Henkivakuutustoiminnan merkittävän korkoriski on se, ettei korkosijoituksilla saavuteta vastaavalle vakuutustekniselle vastuuvälille taattua vähimmäistuottoa pitkällä aikavälillä.

Markkinariskiä on pyritty pienentämään myös vastuuvélkaan sisältyvillä huomattavilla puskurierillä. Noin 420 miljoonan euron lisäetujen vastuuta voidaan käyttää lisäetujen maksamisen ohella myös laskuperusteista aiheutuvien tappioiden kattamiseen. Kaleva on täydentänyt vastuuvélkaansa siten, että säästövakuutusten vastuuvélka lasketaan tilinpäätöksessä 0,5 %:n diskonttauskorolla vuosien 2018–2022 osalta. Tämä täydennys kasvattaa vastuuvélkaa noin 91 m€. Vaka-

varaisuuspääoma huomioon ottaen Kalevalla on muun muassa markkinariskin hallitsemiseen yhteensä noin 800 miljoonan euron puskuri, joka on lähes puolet sijoitusten markkina-arvosta.

2.1 Omaisuuden markkinariski

Omaisuuden markkinariskiä seurataan erilaisilla herkkyyksianalyysillä. Sijoituskannan pitkän aikavälin arvonmuutosriskin laskennassa käytetään omaisuuslajikohtaisia, kiinteitä hajontalukuja, jotka yhtiön hallitus vahvistaa vuosittain. Omaisuuden kokonaisriskiä laskettaessa oletetaan, että kaikki osamarkkinat laskevat hajontalukunsa verran yhtä aikaa, myös valuuttariski on mukana omana riskiluokkana. Yhtiön omien varojen (Solvenssi II -vakavaraisuuspääoma) pitää ylittää yhtiön vakavaraisuusvaatimus (Solvenssi II -vaade) myös kokonaisriskin toteutumisen jälkeen. Vuoden 2017 päättyessä kokonaisriski oli noin 230 miljoonaa euroa, ja Kalevalla olisi riittävä määrä vakavaraisuutta myös tällaisen shokin jälkeen.

Varojen käypien arvojen herkkyyksianalyysi eri markkinariskiskenaarioissa on kuvattu alla olevassa taulukossa. Vaikutukset kuvaavat yksilöidyssä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta rahoitusinstrumenttien käypään arvoon 31.12.2017.

31.12.2017	Korko		Osake	Muut sijoitukset
Milj. €	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	20 % alas
Vuosi 2016	15	-13	-111	-32
Vuosi 2017	25	-23	-103	-30

2.2 Taseen markkinariskin hallinta

Lakeihin ja muuhun sääntelyyn perustuvat vaatimukset vakuutusyhtiön vakavaraisuudelle määrittelevät reunaehdot myös Kalevan sijoitustoiminnalle. Taseeseen liittyvien markkinariskien hallinta on keskeinen osa yhtiön vakavaraisuuden hallintaa.

Uusi vakavaraisuuskehikko Solvenssi II tuli voimaan 1.1.2016 ja huomioi myös taseen markkinariskit. Solvenssi II:ssa vastuuvélka lasketaan markkinaehtoisesti; taattujen etujen vastuun, lisäetujen vastuun ja riskimarginaalin summalla. Markkinakoroissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat taattujen

etujen vastuun määrään, sillä taattujen etujen odotetut tulevat kassavirrat diskontataan nykyhetkeen valvojan määräämällä volatilititeettikorjatulla korkokäyrällä. Kalevan terminaalibonusjärjestelmä puskuroi sijoitusomaisuudessa tapahtuvia muutoksia, joten lisäetujen vastuun määrään – tulevaisuudessa annettavien lisäetujen markkinaehtoisien pääoma-arvon odotusarvoon – vaikuttaa taattujen etujen vastuun määrä. Riskimarginaali lasketaan arvioimalla ensin tulevien vuosien vakavaraisuusvaateet SCR, sitten laskemalla näistä 6 % pääoman kustannus ja diskonttaamalla ne nykyhetkeen valvojan määräämällä volatilititeettikorjaamattomalla korkokäyrällä.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Kaleva soveltaa Solvenssi II -vakavaraisuuslaskennassaan ns. standardikaavaa, jolloin omien varojen määrää stressataan viranomaisten määräämillä erilaisilla shokeilla (esim. osakeshokilla, korkoshokeilla, kuolevuusshokilla jne). Solvenssi II :n vakavaraisuusvaade on pyritty asettamaan sellaiselle tasolle, että omien varojen ollessa vakavaraisuusvaateen suuruinen, riittäisivät omat varat turvaamaan vakuutetut edut 99,5 % todennäköisyydellä yhden vuoden.

Kalevan hallitus saa säännöllisesti tietoa Solvenssi II -vakavaraisuusasemasta ja hallitukselle raportoidaan kvartaaleittain vakavaraisuusasema, ja hallitus päättää mahdollisista toimenpiteistä sijoitusallokaatioon. Yhtiöllä on riittävän suurella todennäköisyydellä tarpeeksi aikaa sopeuttaa riskejä ennen kuin Solvenssi II :n omat varat alittaisivat Solvenssi II :n vakavaraisuusvaateen SCR.

Kalevassa otettiin käyttöön 31.12.2016 uusi sisäinen riskienhallintamalli, ns. korkoriskinkantokykylaskelma. Korkoriskinkantokykyyn

tarkoituksena on varmistaa säästövakuutuksia kattavien varojen riittävyys suhteessa markkinakoroilla laskettuun arvioon markkinaehtoisesta vastuuvasta. Riskinkantokykyllä on asetettu seurantarat, joiden alittuessa hallitusta informoidaan asiasta. Hallitus myös tarvittaessa päättää mahdollisista toimenpiteistä seurantaratjien alittuessa. Korkoriskinkantokykylaskelma on kuvattu tarkemmin yhtiön sijoituspolitiikassa. Kalevan hallitus saa säännöllisesti tietoa korkoriskinkantokykyä. Vuoden 2017 päättyessä Kalevan riskinkantokyky ylitti ylimmän seurantaratjan.

Sekä vakavaraisuusaseman että korkoriskinkantokykyyn raportoinnista vastaa yhtiön aktuaari.

Toimintakertomuksessa on kerrottu tarkemmin Solvenssi II -vakavaraisuusasemasta.

2.3 Sijoituskannan allokatio

Kalevan sijoitusomaisuuden käypä arvo vuoden 2017 lopussa oli 1 415 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan tuotto vuonna 2017 oli 6,2 prosenttia käyvin arvoin laskettuna. Tuotto keskimääräiselle sitoutuneelle pääomalle oli myös 6,2 prosenttia. Kalevan korkosalkun duraatio oli 2,4 vuotta.

Seuraavissa kuvissa on esitetty Kalevan sijoitussalkun jakaumaa eri näkökulmista.

2.4 Valuuttakurssiriskit

Kalevan ensivakuutuksista syntyvä laskuperustekorkoinen vastuuvetka muodostuu kokonaan euromääräisistä sitoumuksista. Tästä johtuen yhtiölle syntyy valuuttariskiä sijoitettaessa euroalueen ulkopuolelle. Kalevan valuuttastrategia perustuu aktiiviseen valuuttaposition hallintaan, jolla tavoitellaan sijoitussuunnitelman limiittien puitteissa tuoton saavuttamista suhteessa tilanteeseen, jossa valuuttakurssiriski on täysin suojattu. Alla olevassa taulukossa on esitetty Kalevan vastuuvetlan ja sijoitusten avoin valuuttaposition (miljoonaa euroa) per 31.12.2017.

3. Luottoriskit

Luottoriskit liittyvät mahdollisiin tappioihin tai taloudellisen aseman heikentymiseen, jotka johtuvat arvopapereiden liikkeellelaskijoiden, johdannaissopimusten vastapuolten tai muiden velallisten luottokelpoisuudessa tapahtuvista muutoksista. Luottoriskiä aiheutuu sekä sijoituksista että vakuutus- ja jälleenvakuutus sopimuksista.

Luottoriskit voivat realisoitua markkina-arvon alentumisena luottomarginaalien muuttuessa epäedullisesti (spread-riski) tai luottotappioina, mikäli velkainstrumentin liikkeeseenlaskija tai johdannaissopimusten tai jälleenvakuutus sopimusten vastapuoli ei pysty täyttämään taloudellisia velvoitteitaan (luottotappioriski).

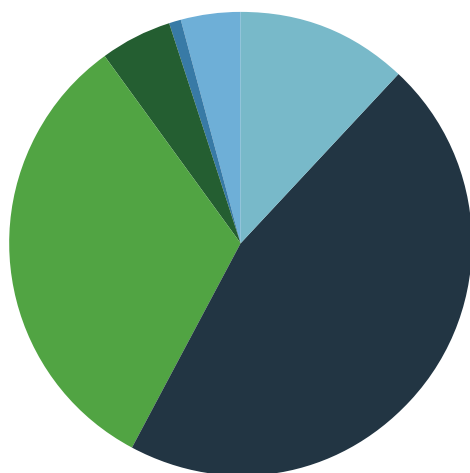
Velkakirjalainoihin liittyvä luottotappioriski on kasvanut edellisvuodesta. Kalevan korkosijoitusten luottoluokitusjakauma ilmenee oheisista kuvista. Luottoriskiä pyritään rajaamaan ja hallitsemaan yksityiskohtaisilla liikkeeseenlaskija- ja vastapuolilimiiteillä.

Valuuttariski nettoasema, miljoona euroa	USD	SEK	NOK	GBP	CHF	DKK	JPY	Muut
Vakuutustekninen vastuuvetka	0	0	0	0	0	0	0	0
Sijoitukset	484	27	27	34	29	4	1	29
Johdannaiset	-443	0	-1	-35	-28	-3	0	-9
Nettopositio, yhteensä	41	27	26	-1	1	1	0	20

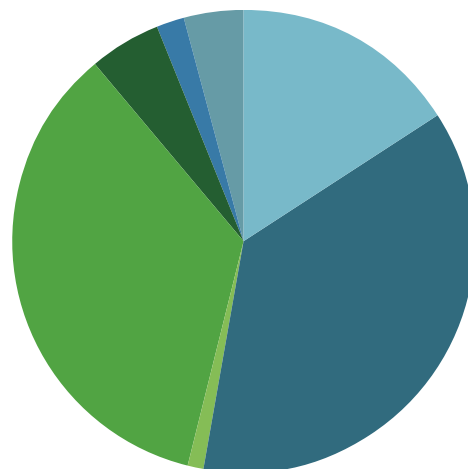
RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

ALLA OLEVISSA KUVISSA ON ESITETTY KALEVAN SIOJITUSSALKUN JAKAUMAA ERI NÄKÖKULMISTA.

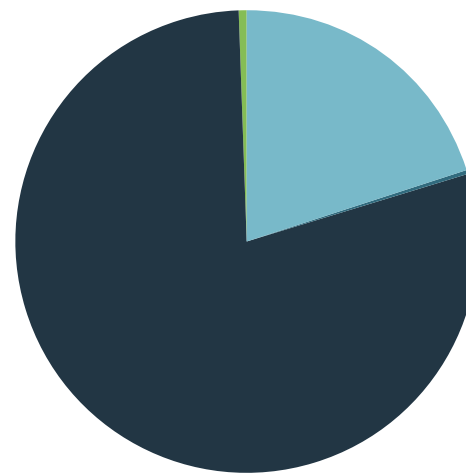
Sijoitussalkun allokaatio 31.12.2017
1 415 MEUR

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	12 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	0,3 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	46 %
Korkojohdannaiset	0,3 %
Osakkeet	32 %
Kiinteistöt	5 %
Pääomasijoitukset	1 %
Riskirahastot	4 %

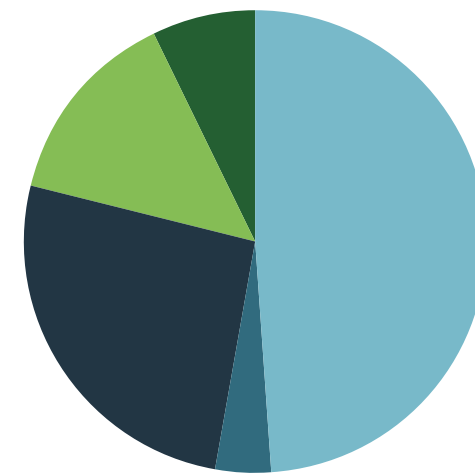
Sijoitussalkun allokaatio 31.12.2016
1 341 MEUR

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	16 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	0 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	37 %
Korkojohdannaiset	1 %
Osakkeet	35 %
Kiinteistöt	5 %
Pääomasijoitukset	2 %
Riskirahastot	4 %

Korkosijoitusten allokaatio 31.12.2017
948 MEUR

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	20 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	0,5 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	79 %
Korkojohdannaiset	0,5 %

Osakesijoitusten allokaatio 31.12.2017
515 MEUR

Suomi *)	49 %
Skandinaavia	4 %
Eurooppa	26 %
Pohjois-Amerikka	14 %
Itä-Eurooppa	0 %
Kaukoit	7 %

*) Sisältää käyttöomaisuusosakkeet

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Johdannaisiin liittyviä luottotappioriskejä rajoitetaan tekemällä transaktioita vain pörseissä (tai muilla säännellyillä markkinapaikoilla) tai luottokelpoisiksi arvioitujen vastapuolien kanssa (OTC-johdannaiset). Luottotappioriskejä hallitaan vastapuolien kanssa tehtävillä johdannaiskaupankäynnin puitesopimuksilla (ISDA-sopimukset) ja niihin mahdollisesti liitettävillä vakuusjärjestelyillä (CSA-dokumenteilla). Johdannaiskaupankäynnin vastapuolipankeille on määritelty niiden luottoluokitukseen perustuvat maksimilimiitit. Vuonna 2016 astui voimaan vaatimus määrittää korkovaihtosopimuksia keskusvastapuoliyhteisöjen kautta, mikä vähentää vastapuoliriskiä entisestään.

Jälleenvakuutukseen liittyvä luottotappioriski on Kalevassa vähäinen, sillä yhtiö käyttää vain rajoitetusti jälleenvakuutusta.

4. Vakuutustekniset riskit

4.1 Hinnoittelu ja vastuuvallinta

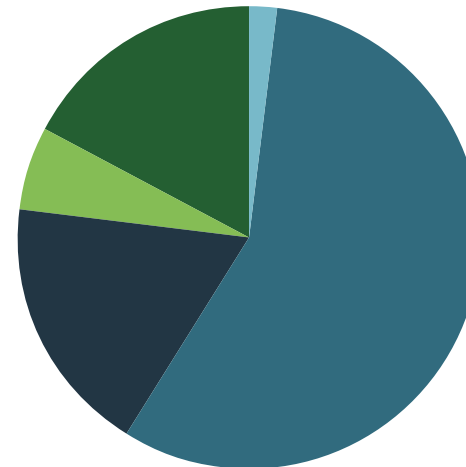
Henkivakuutuksiin sisältyvistä vakuutus teknisistä riskeistä merkittävimpiä ovat kuolleisuuteen, työkyvyttömyyteen ja sairastuvuuteen liittyvät riskit. Näitä riskejä on Kalevassa perinteisesti rajoitettu vakuutusehdoilla, huolellisella vastuuvallinnalla, riski- ja kustannusvastaavalla hinnoittelulla,

turvasummia rajoittamalla sekä jälleenvakuutuksella.

Yksilöllisten riskivakuutusten vastuuvallinnassa käytetään pääasiassa jälleenvakuuttajan laatimia ja ylläpitämiä ohjeita. Vakuutusten hinnoittelussa lähtökohtana on ensisijaisesti maksujen turvaavuus. Tariffointi on perustunut sekä alalla yleisesti käytössä oleviin kuolleisuus- ja työkyvyttömyysfunktioihin että yhtiön omiin varsin kattaviin tilastoihin. Vuosittaisilla riskiperusteanalyysillä on seurattu hinnoittelun oikeellisuutta. Toteutuneen korvausmenon suhde perittyyn riskituloon suhteutettuna oli vuonna 2017 n. 72 prosenttia. Korvausmenoa kasvattavat kuolintapaussummien lisäedut ja riskituloa vähentävät annetut alennukset.

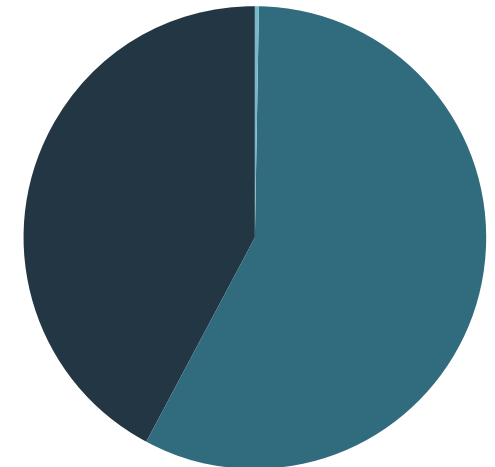
Analyysien pohjalta on tarkistettu myynnissä olevien tuotteiden hinnoittelua ja vakuutusehtojen sisältöä. Työkyvyttömyys- ja sairauskuluvakuutuksissa yhtiöllä on mahdollisuus korottaa myös olemassa olevan kannan maksuja korvaussuhteen heikentyessä.

Erityisesti sairauskuluvakuutusten korvausmeno on ylittänyt elinkustannusindeksillä mitatun inflaation ja aiheuttanut tarvetta ylimääräisiin vakuutusmaksujen korotuksiin. Vuodelle 2017 tehtiin sairauskuluvakuutukseen omavastuutyypistä riippuva hinnankorotus.

Korkosijoitusten jakauma luottoluokituksittain

AAA	2 %
AA+ - A-	57 %
BBB+ - BBB-	18 %
BB+ - B-	6 %
CCC+ - D	0 %
NR	17 %

Korkosijoitusten sektorijakauma

Valtiot	1 %
Pankit	57 %
Yritykset	42 %

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Sijoitusten jakauma omaisuuslajeittain, toimialasektoreittain ja luottoluokittain

31.12.2017	AAA	AA+ – AA-	A+ – A-	BBB+ – BBB-	BB+ – C	D	Luokitte- lematon	Korko- sijoitukset yhteensä	Osakkeet	Muut	Vastapuoli- riski	YHTEENSÄ
Arvopaperistettut jvk-lainat	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Perusteollisuus	–	–	6	7	8	–	3	24	24	–	–	48
Pääomahyödykkeet	–	–	6	3	–	–	19	28	53	–	–	81
Kulutustavarat	–	15	36	14	4	–	7	76	53	–	–	129
Vakuudelliset jvk-lainat	15	–	–	–	–	–	–	15	–	–	–	15
Energia	–	10	–	–	1	–	12	23	2	–	–	25
Rahoitus	–	111	334	59	3	–	–	508	4	–	1	513
Valtiot	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Valtioiden takaamat jvk-lainat	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Terveystoiminta	–	2	3	5	8	–	10	28	11	–	–	39
Vakuutus	–	–	–	18	–	–	–	18	123	–	–	141
Media	–	–	2	–	–	–	2	4	–	–	–	4
Pakkaus	–	–	–	–	3	–	2	5	–	–	–	5
Julkinen sektori, muut	–	5	–	–	–	–	–	5	–	–	–	5
Kiinteistöala	–	–	–	8	2	–	15	25	–	52	–	77
Palvelut	–	–	–	2	13	–	8	23	14	–	–	37
Teknologia ja elektroniikka	6	–	7	–	2	–	3	17	36	–	–	54
Telekommunikaatio	–	–	–	15	2	–	5	22	6	–	–	28
Liikenne	–	–	4	–	–	–	15	19	5	–	–	24
Yhdyskuntapalvelut	–	–	–	37	5	–	–	42	–	–	–	42
Muut	–	–	–	–	1	–	1	2	3	22	–	26
Sijoitusrahastot	–	–	–	–	–	–	61	61	181	78	–	319
Vastapuolilyhteisö	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	319
YHTEENSÄ	20	143	398	170	52	–	160	943	515	151	1	1 611

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Kalevan ainoa myynnissä oleva vakuutus-tuote on palkansaaja- ja toimihenkilö-järjestöjen jäsenille myytävä ryhmähenki- ja ryhmätapaturmavakuutus Primus. Tuotteen hinnoittelu perustuu järjestökohtaiseen alennukseen, jota voidaan tarkistaa molempiin suuntiin järjestökohtaisen vahinko-kehityksen mukaisesti. Kun sukupuolta ei voi enää käyttää tariffitekijänä, järjestön jäsenyys ja sen indikoima suuntaa antava ammattiryhmä nousee entistäkin tärkeämmäksi hinnoittelutekijäksi. Järjestökohtaiseen hinnoitteluun siirtyminen edellyttää riittävän laajaa historiatietoa vakuutusvuosissa mitattuna.

Eliniän yleinen piteneminen on ollut länsimaissa vallitseva trendi. Kalevan vakuutuskannassa sen aiheuttama riski on vähäinen, sillä Kalevalla ei ole eläkevakuutuksia.

Kalevan vakuutuskanta on suhteellisen hyvin hajautunut eikä sisällä merkittäviä riskikeskittymiä.

EU-tuomioistuimen 1.3.2011 antama päätös estää sukupuolen huomioon ottamisen vakuutusten hinnoittelussa ja vaikuttaa Kalevan tuotteiden hinnoitteluun. Tasa-arvodirektiivissä vuonna 2004 annettu mahdollisuus sallia tilastotietoihin perustuva sukupuolen käyttö vakuutusmaksujen ja etuuksien määrittämisessä päättyi 21.12.2012. Päätöksellä oli merkittäviä vaikutuksia, sillä koko alalla

ja Kalevalla vakuutusmaksuissa ja vakuutus-eduissa sukupuoli on ollut olennainen tekijä.

Käytännössä sukupuolineutraali hinnoittelu rikkoo vakuutusmaksujen ja -riskien välillä vallitsevaa perinteistä vastaavuutta. Sukupuolineutraaleja maksuja ja etuuksia joudutaan soveltamaan myös valtaosaan vanhoista yksityishenkilöiden vakuutussopimuksista. Poikkeuksen muodostivat vain olemassa olevat kuolemantapausturvat, joissa vakuutusmaksujen korottaminen ilman perusteena olevan kuolleisuuden merkittävää kasvua ei ole nykyisen lain mukaan mahdollista.

4.2 Suuronnettomuudet ja pandemiat

Jälleenvakuutuksella rajoitetaan erityisesti yksittäisiä kuolevuus- ja pysyvän työkyvyttömyyden riskejä. Yhtiön hallitus päättää vuosittain omalla vastuulla pidettävän riskin enimmäismäärän. Yksittäisistä kuolemantapaussummista ja yksittäisistä pysyvän työkyvyttömyyden riskisummista jälleenvakutetaan 1,5 miljoonaa euroa ylittävä osa.

Kalevalla ei ole yhtiön hyvän vakavaraisuuden vuoksi suuronnettomuuden varalta erillistä katastrofisuojaa kuin työntekijöiden ryhmähenkivakuutuspoolin osalta.

Kuolleisuuden lisääntyessä yhtiöllä on mahdollisuus pienentää vakuutussopimuksen mukaisten kuolemantapaussummien lisäksi

Kalevan säästöhenkivakuutuksissa suurimmat riskit ovat vallitsevaan korkotasoon nähden korkea kiinteä laskuperustekorko sekä suureen osaan vakuutuksista liittyvä oikeus maksaa lisämaksuja.

maksettavia lisäetuja tai luopua niistä kokonaan.

Suuronnettomuudet eivät uhkaa Kalevan vakavaraisuutta. Vuonna 2004 sattuneessa Kaakkois-Aasian tsunamissa kuoli 179 suomalaista, mistä aiheutui Kalevalle vain 0,6 miljoonan euron korvausmeno. Vuonna 1994 Itämerellä upposi matkustaja-autolautta MV Estonia, jolloin 852 ihmistä menetti henkensä. Onnettomuuden johdosta on simuloitu 1000 suomalaisen aikuisen hukkumisen vaikutusta Kalevan korvausmenoon. Tällainen tapaus lisäisi Kalevan korvausmenoa yli 99 prosentin todennäköisyydellä alle viidellä miljoonalla eurolla.

Pandemian varalta ei ole saatavissa jälleenvakuutussuojaa kohtuullisin ehdoin. Käytettävissä ei ole myöskään luotettavia ennusteita kuolevuudesta pandemian

sattuessa. Pandemian vaikutusta Kalevan vakuutuskannassa voidaan havainnollistaa käyttämällä samoja oletuksia, joihin perustui sosiaali- ja terveysministeriön 2006 julkaisema kansallinen varautumissuunnitelma influenssapandemiaa varten. Rokotteiden kohdentamista koskevassa laskelmassa käytetty skenaario ilman rokotteita merkitsee 0,2 prosenttiyksikön lisäkuolevuutta Kalevan vakuutettujen joukossa. Tällöin korvausmeno kasvaisi noin 16 miljoonalla eurolla.

Vakavalla pandemialla on suurella todennäköisyydellä sairastuvuuden ja lisäkuolleisuuden lisäksi muitakin taloudellisia seurauksia. Oletettavaa on, että samanaikaisesti sijoitusmarkkinoilla lähes kaikkien omaisuuslajien arvot alenisivat maailmanlaajuisesti, mikä pienentäisi vakavaraisuuspääomaa.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

4.3 Vastuuvelan korkoriski

Kalevan säästöhenkivakuutuksissa suurimmat riskit ovat vallitsevaan korkotasoon nähden korkea kiinteä laskuperustekorko sekä suureen osaan vakuutuksista liittyvä oikeus maksaa lisämaksuja. Jälkimmäinen riski pieneni merkittävästi, kun vuoden 2004 aikana Optimi-vakuutuksien lisämaksuja koskevat rajoitteet astuivat voimaan. Vuoden 2017 aikana tuli lisää rajoitteita Optimi-vakuutuksiin; jatkossa säästömaksuja saa maksaa vain säästösuunnitelman mukaisen määrän (ei siis enää joustavia säästömaksuja). Tulevien lisämaksujen teoreettinen enimmäismäärä on vuoden 2017 lopussa suuruusluokkaa 20 m€.

Kalevan vastuovelkaan sisältyvät vakuutus-säästöt ovat kaikki perustekorkoisia 4,5 prosentin laskuperustekorolla. Yhteensä 453 miljoonan euron vakuutussäästöistä erään-tyy vuonna 2018 säästöjä noin 6 miljoonaa euroa. Päätyviä säästövakuutuksia voi jatkaa ainoastaan niihin liittyvän riskiturvan osalta.

Vastuuvelka on tilinpäätöksessä diskontattu 0,5 prosentin korolla vuosien 2018–2022 ja 4,5 prosentin laskuperustekorolla muiden vuosien osalta (kohdassa 2. tarkemmin). Korkea laskuperustekorko rasittaa yhtiötä tulevaisuudessa. Sijoitusmarkkinoiden swap-korkoihin perustuvalla korkokäyrällä diskontattu säästövakuutusten taattu vastuuvelka oli 31.12.2017 suuruusluokkaa

230 miljoonaa euroa suurempi kuin 4,5 prosentilla diskontattu vastuuvelka tilinpäätöksessä. Laskelman mukaan riskittömällä korolla diskontatun säästövakuutusten taatun vastuuvelan duraatio oli 15 vuotta.

4.4 Kustannusriski

Vakuutustoimintaan liittyy myös kustannusriski eli vakuutuksista perittävät kustannuserät (kuormitustulo) eivät riitä kattamaan toiminnan vaatimia liikekuluja joko hetkellisesti tai pidemmällä aikavälillä. Kalevan vakuutustoiminnassa kustannusriski on hyvin hallinnassa, sillä ns. liikekustannussuhde eli liikekulut suhteutettuna kuormitustuloon on vakiintunut 60–70 prosentin tasolle. Kustannuspainetta ei ole myöskään lykätty tulevaisuuteen vakuutusten hankintakuluja jaksottamalla tai vastuuvelan zillmerauksella.

4.5 Muut vakuutusriskit

Asiakkailla on oikeus lopettaa vakuutusmaksujen maksaminen (keskeytysriski) tai mahdollisuus lopettaa vakuutussopimus ennaikaisesti (takaisinostoriski). Osa yhtiön vakuutuksista on maksuvapaita, jolloin mahdollisessa takaisinostossa asiakas luopuu tulevaisuuden maksuvapaudestaan. Takaisinostoriskiä pienentää myös se, että asiakkaan saama lisäetu vakuutuksen päättyessä (ns. terminaalibonus) lasketaan takaisinostotilanteessa alhaisemmin perustein

kuin jos vakuutus päättyisi säästösumman maksamiseen.

5. Operatiiviset riskit

Operatiivinen riski on riski tappiosta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä, ihmisistä tai ulkoisista tapahtumista. Riskiluokkia ovat ainakin seuraavat luokat: sisäiset väärinkäytökset, ulkoiset väärinkäytökset, henkilöstöhallinnan puutteet, puutteet toimintatavoissa suhteessa asiakkaisiin, tuotteisiin tai liiketoiminnan harjoittamiseen, fyysisen omaisuuden vahingoittuminen, toiminnan keskeytyminen ja järjestelmähäiriöt, puutteet toimintaprosesseissa sekä ulkoisen toimintaympäristön muutokset.

Operatiivinen riski toteutuu esim. kuluina, korvauksina, maineen menetyksenä, vääränä positio-, riski- ja tulostietona tai toiminnan keskeytymisenä. Operatiivisten riskien hallinnan tehokkuutta ja tuottavuutta ja vähentää tuottojen vaihtelua. Operatiivisten riskien koordinoitu hallinta antaa johdolle kokonaisvaltaisen kuvan riskien hallinnasta, toteutusta sekä riski-indikaattoreiden ja ulkoisen toimintaympäristön analyysien kautta riskiaseman muutoksista.

Kalevan riskienhallintakomitea kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa. Sen

tehtävänä on muun muassa koordinoida operatiivisten riskien hallintaa, seurata itsearviointimenetelmillä tunnistettuja operatiivisia riskejä, käydä läpi toteutuneet operatiiviset riskit sekä antaa ohjeita ja suosituksia. Riskienhallintakomitea huolehtii myös jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien ylläpidosta.

Sisäinen tarkastus keskittyy toiminnassaan erityisesti operatiivisiin riskeihin ja niiden hallintaan tekemällä vuosittain yksityiskohtaisia analyysejä etukäteen sovitusta prosesseista tai niiden osista. Tarkastukset kohdistuvat myös Kalevan ulkoistamiin palveluihin. Tarkastusraporteissa, jotka käsittelevät myös yhtiön hallituksessa, esitetään havaitut puutteet sekä tarpeelliseksi katsotut parannusehdotukset.

Kalevan jatkuvuussuunnitelmaa testataan ja ylläpidetään säännöllisesti. Viimeisin päivitys on tehty tammikuussa 2018. Ulkoistetut toiminnot (Mandatum, If ja Sampo) tekevät omat jatkuvuussuunnitelmansa, joissa on huomioitu Kalevan liiketoiminta.

Yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain koko vakuutusyhtiön riskejä käsittelevän riskienhallintasuunnitelman, jonka laajuus on ohjeistettu Finanssivalvonnan määräyksissä. Voimassaoleva riskienhallintasuunnitelma hyväksyttiin Kalevan hallituksessa helmikuussa 2017.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

6. Juridiset ja compliance-riskit

Juridinen ja compliance-riski on riski siitä, että yhtiö ei joiltakin osin noudattaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä, viranomaismääräyksiä, vakuutusehtoja tai yhtiön antamia omia sisäisiä ohjeita. Vakuutusehtoihin ja muuhun asiakasmateriaaliin liittyvät puutteet ja virheet katsotaan osaksi operatiivisia riskejä.

Toimitusjohtaja yhdessä yhtiön päälakimiehen ja Mandatum Lifen lakiasiainyksikön kanssa valvoo, että Kalevassa noudatetaan edellä mainittuja määräyksiä ja ohjeita. Lakiasiainyksikkö seuraa lainsäädäntöä ja viranomaisten määräyksiä, ohjeita ja suosituksia. Päälakimies vastaa siitä, että yhtiön sisäisiin ohjeistuksiin tehdään viranomaispäätöksistä ja vastavista aiheutuvat päivitykset.

7. Liiketoiminta- ja maineriskit

Maineriski on riski siitä, että asiakasinformaatiossa tai muussa julkisessa informaatioissa olevista virheistä, puutteista tai harhaanjohtavista tiedoista tai yhtiön toiminnan seurauksena syntyisi tai voisi syntyä laajaa haittaa asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden luottamukselle yhtiötä kohtaan. Useimmat maineriskin toteutumiseen vaikuttavista yksittäisistä riskitekijöistä kuuluvat operatiivisiin riskeihin.

Liiketoimintariskillä tarkoitetaan Kalevan liiketoimintaympäristöön liittyviä riskejä, jotka voivat realisoituessaan vaarantaa tai estää yhtiön valitseman strategian toteutumisen tai heikentää yhtiön kannattavuutta ja vakavaraisuutta. Odottamattomat muutokset liiketoimintaympäristössä voivat liittyä yleiseen taloudelliseen kehitykseen, institutio-naaliseen ympäristöön (mm. lainsäädäntö), teknologisiin innovaatioihin sekä kilpailukentän muutoksiin.

Liiketoiminta- ja maineriskin hallinnasta vastaa ensisijaisesti toimitusjohtaja.

8. Regulaatorit

Vakuutusala on kohdannut ja kohtaa yhä lähivuosina paljon uutta sääntelyä. Jos kaikkea tätä ei implementoida oikein, voi yhtiö altistua compliance-riskille (kappale 6.). On myös mahdollista, että liiketoimintaympäristö muuttuisi niin paljon, että liiketoiminta voisi muuttua tappiolliseksi (kappale 7.).

Sääntelyn lisääntyminen kasvattaa yhtiön liikekuluja. Solvenssi II toki korostaa riskien hallintaa ja sen merkitystä yhtiön toimintaan, mutta toi mukanaan melkoisesti kustannuksia ja hallinnollista työtä (esim. reilut 60 uutta raporttia). Kalevan yhteistyö Solvenssi II -asioissa Mandatum Lifen kanssa pienentää sekä näitä kustannuksia että hallinnollista työtä.

9. ORSA

Kaleva teki ORSA:n (oma riski- ja vakavaraisuusarvio) tilanteesta 30.9.2017 Vakuutus-yhtiölain vaateiden mukaisesti. Tämän arvion perusteella yhtiön valitsemaan liiketoiminta-strategiaan ei liity sellaisia riskejä, jotka vaarantaisivat yhtiön vakavaraisuutta.

10. Riskienhallinnan näkymät

Solvenssi II tuli voimaan 1.1.2016 ja on nyt ollut voimassa kaksi vuotta. Kaleva on julkaissut internet-sivuillaan ensimmäistä kertaa Solvenssi II:n vaatiman "Vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevan kertomuksen"

vuodelta 2016. Toimintakertomuksessa on ennakoarvio 31.12.2017 vakavaraisuusasemasta; Kalevan vakavaraisuusasema säilyy vahvana myös uudessa kehikossa.

Riskienhallintaa ja riskienhallintamenetelmiä kehitetään yhtiössä jatkuvasti.

Sijoitustoiminnan suurena haasteena on edelleen poikkeuksellisen alhainen korkotas. Euro-alueen korkojen odotetaan pysyvän alhaisella tasolla vielä pitkään. Kalevan korkosalkku sisältää hyvin paljon yrityslainoja, joiden erääntyessä varojen jälleen-sijoitus on erittäin haasteellista.

HALLINTO

HALLINTO

HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja

Antti Palola

puheenjohtaja
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Varapuheenjohtaja

Pekka Piispanen

johtaja
Akava ry

Jäsenet

Eila Annala

toimitusjohtaja
PlusTerveys Oy

Matti Apunen

johtaja
Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA

Matti Bergendahl

toimitusjohtaja
Realia Group Oy

Aija Bärlund

MBA
Oy Aija Bärlund Ab

Tommi Grönholm

järjestöjohtaja
Insinööriliitto IL

Hanna-Leena Hemming

Johanna Ikäheimo

hallituksen puheenjohtaja
Lappset Group Oy

Hannu-Matti Järvinen

valtuuston puheenjohtaja
Tekniikan Akateemiset TEK

Timo Korpijärvi

talouspäälikkö
Teollisuusliitto ry

Teemu Lehtinen

toimitusjohtaja
Veronmaksajain Keskusliitto ry

Jukka Mattila

talousjohtaja
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Merja Merasto

Tarja Munukka

johtaja
Ammattiliitto Pro ry

Heidi Nieminen

puheenjohtaja
Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry

Pasi Pentikäinen

toimitusjohtaja
Pentik Oy

Pasi Pesonen

johtaja
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Maija Pihlajamäki

puheenjohtaja
Julkis- ja yksityisalojen
toimihenkilöliitto Jyty ry

Matti Rihko

Jan Saarinen

talouspäälikkö
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Saana Siekkinen

johtaja
SAK ry

Erkki Solja

toimitusjohtaja
Kiilto Oy

Jore Tilander

toiminnanjohtaja
Suomen Lakimiesliitto ry

Petri Vanhala

puheenjohtaja
Paperiliitto ry

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Hallintoneuvostolle on esitelty Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan vuoden 2017 toimintakertomus ja tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus. Hallintoneuvosto, jolla ei esitetyn johdosta ole huomautettavaa, jättää toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen yhtiökokoukselle sekä ehdottaa, että toimintakertomus ja tilinpäätös vahvistettaisiin ja että hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Helsingissä, 22. päivänä maaliskuuta 2018

Hallintoneuvoston puolesta

Antti Palola
puheenjohtaja

TILINTARKASTAJA

Varsinainen

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Kristina Sandin
KHT

HALLITUS

Timo Harju, 42
maajohtaja, henkilöasiakkaat
If Vahinkovakuutus Oyj,
Suomen sivuliike

Pekka Pajamo, 55
johtaja
Keskinäinen
työeläkevakuutusyhtiö
Varma

Puheenjohtaja
Petri Niemisvirta, 48
toimitusjohtaja
Mandatum
Henkivakuutusosakeyhtiö

Varapuheenjohtaja
Ville-Veikko Laukkanen, 47
johtaja
Keskinäinen
työeläkevakuutusyhtiö
Varma

Eero O. Kasanen, 65
professori

Hallituksen sihteeri
Timo Vuokila, 52
lakiasiainjohtaja
Mandatum
Henkivakuutusosakeyhtiö

KALEVAN LUOTTAMUSMIEHET

(SULUISSA TOIMIKAUDEN PÄÄTTÄMISVUOSI)

Esko Ahonen (2025)
kunnanjohtaja
Evijärvi

Eero Broman (2021)
toimitusjohtaja
Joensuu

Outi Ervasti (2021)
apulaisjohtaja, lehtori
Oulu

Sari Essayah (2021)
kansanedustaja
Lapinlahti

Jyrki Kasvi (2021)
kansanedustaja
Espoo

Kati Kiljunen (2021)
toiminnanjohtaja
Pori

Johanna Koivuniemi (2025)
osastonhoitaja
Kauhajoki

Jukka Laiterä (2021)
yritysjohdon konsultti
Turku

Merja Laitinen (2025)
seurasihteri
Hyvinkää

Janne Laulumaa (2021)
elektroniikkatyöntekijä,
pääluottamusmies
Raisio

Kirsi Leväpelto (2025)
KTM
Turku

Anne Liimola (2021)
OAJ Pirkanmaan alueasiamies
Tampere

Lasse Lindholm (2025)
yhteyspäällikkö
Turku

Salla Luomanmäki (2021)
toiminnanjohtaja
Helsinki

Sallamaari Muhonen (2021)
viestintäkonsultti
Helsinki

Petteri Nokkala (2021)
konsernijohtaja
Muurame

Birgit Palm (2025)
luokanopettaja
Kuopio

Anne Panttila (2021)
talous- ja henkilöstöjohtaja
Vantaa

Katja Porvari (2021)
laboratoriopäällikkö
Oulu

Juha Puro (2025)
teknikko
Kemi

Tero Ristimäki (2025)
puheenjohtaja
Tampere

Kari Ruonti (2021)
yrittäjä
Turku

Reijo Salmi (2025)
työehtoasiamies
Tampere

Eero Seppänen (2021)
erityisluokanopettaja
Sipoo

Janne Seurujärvi (2025)
elinkeinojohtaja
Ivalo

Pirjo Sirviö (2025)
tutkimuskoordinaattori
Oulu

Tiina Stark (2025)
kirurgiaan erikoistuva lääkäri
Espoo

Satu Tietari (2025)
toiminnanjohtaja
Säkylä

Tapani Tuominen (2025)
vakuutusmatemaatikko
Turku

Johanna Åström-Pietilä (2025)
häätäkeskuspäivystäjä
Oulu

KALEVAN TAKUUPÄÄOMAN OMISTAJAT

31.12.2017	Osuudet	%	Äänet*
Sampo Oyj	15 000	30	9
Varma	15 000	30	9
Osakevarma	10 000	20	6
Mandatum Life	5 000	10	3
Mandatum Life Palvelut Oy	5 000	10	3
Yhteensä	50 000	100	30

*ennen leikkauksia, 3 ääntä per 5 000 osuutta

Luottamusmiehillä, jotka yhtiökokouksessa edustavat noin 235 000:ta vakuutuksenottajaosakasta, on yhteensä 30 ääntä. Takuupääoman omistajilla on yhteensä 30 ääntä ennen vakuutusyhtiölain 5 luvun 9 §:n mukaisia äänileikkauksia.

LISÄEDUT

KALEVAN HALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT SÄÄSTÖVAKUUTUSTEN LISÄETUJEN JAKAMISTA KOSKEVAT TAVOITTEET 1.1.2003 ALKAEN

Yleistä

Tässä kerrotut periaatteet pyrkivät antamaan riittävän kuvan säästövakuutusten lisäetujen keskeisistä määräytymisperusteista. Tarkka matemaattinen laskentamalli sisältää lisäksi erilaisia koko kantaa koskevia vuosittaisia täsmäytyksiä sekä tuotekohtaisia laskenta-parametrien eroja.

Kalevalla on oikeus muuttaa periaatteita ja järjestelmän yksityiskohtia milloin tahansa. Nämä lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet eivät ole osa vakuutussopimusta.

Säästövakuutusten lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet

Kalevan lisäetujärjestelmän tavoite on jakaa vakuutuksille lisäetuna niiden tuottamaa ylijäämää mahdollisimman oikeudenmukaisesti, ottaen kohtuullisessa määrin huomioon sekä näille vakuutuksille annettavien lisäetujen kokonaismäärän että niiden jakautumisen osalta näiden vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa. Lisäedut eivät saa vaarantaa lain mukaan määräytyvien vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä tai lisäetujen tason jatkuvuutta.

Säästövakuutusten lisäedut muodostuvat kahdesta osasta, vuotuisesta asiakashyvityksestä ja vakuutuksen päätyttyä määräytyvästä ylijäämäisestä lisäedusta.

Säästöhenkivakuutuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä vakuutuksia, joiden päättyessä maksetaan säästösumma. Sellaisia Optimi-vakuutuksia, joiden pääasiallinen tarkoitus on maksettujen maksujen perusteella ollut pelkän riskiturvan ylläpitäminen, ei pidetä säästövakuutuksina.

Asiakashyvitys

Kalevan hallitus päättää vuosittain asiakashyvityksen, joka lisätään vakuutuksen vakuutussäästöihin ja ilmoitetaan vakuutuksen-ottajalle vuosikirjeellä.

Kaleva voi lopettaa asiakashyvitysten antamisen tilapäisesti tai pysyvästi mutta ei peruuttaa jo annettuja asiakashyvityksiä.

Ylimääräinen lisäetu (ns. "terminaalibonus")

Vakuutussäästöjen kateomaisuuden ja säästövakuutusten vaatiman toimintapääoman lisäksi

yhtiöllä on merkittävästi säästövakuutuksiin liittyvää ylijäämäistä varallisuutta. Vakuutus-yhtiölain mukaan kohtuullinen osa tästä ylijäämästä on palautettava säästövakuutusten ottajille. Tämän ylijäämän palauttamiseksi on vuosittain annettavien asiakashyvitysten rinnalle kehitetty vakuutuksen päätyttyä määräytyvä ylijäämäinen lisäetu. Tavoitteena on jakaa ylijäämäinen lisäetu vakuutusten kesken ansaintaperiaatteen mukaisesti. Ansaintaperiaate eliminoi mahdollisuuden spekuloida lisämaksuilla tai takaisinostoilla.

Ylimääräisen lisäedun suuruus riippuu yhtiön vakavaraisuuden lisäksi kunakin vuonna vakuutuksessa olleista varoista sekä laskuperustekorosta, asiakashyvityksistä ja yhtiön pääomien tuotoista. Hyvitys- ja tuottohistoriaa seurataan vuodesta 1993 alkaen, jonka jälkeen pääosa yhtiön ylijäämäisestä varallisuudesta on syntynyt.

Kullekin säästövakuutukselle lasketaan vuodesta 1993 tai myöhemmästä myöntämismuodesta alkaen vakuutuksen laskennallista osuutta omaisuuteen. Laskennallinen osuus omaisuuteen kasvaa tai vähenee vuosittain yhtiön sijoituskannan (vuoteen 2004 asti kokonaispääoman) tuoton mukaisesti.

Vuoden aikana maksetut vakuutusmaksut tai säästöjen osittaiset takaisinostot otetaan laskennassa huomioon.

Kuvatulla tavalla saadusta laskennallisesta omaisuusosuudesta vähennetään vakuutuksen säästöt sekä vakuutukseen liittyvä toimintapääoman vähimmäismäärä. Näin saadusta erotuksesta lisäetuna annetaan 80 prosenttia vakuutuksen päätyttyä vakuutetun kuolemaan tai säästösumman maksamiseen sovittuna aikana. Täydellisen takaisinoston yhteydessä annettava määrä on 70 prosenttia, mikäli vakuutus on ollut voimassa vähintään 15 vuotta. Jokainen sen alittava vuosi pienentää lisäetua 7 prosenttiyksiköllä. Osittaisen takaisinoston yhteydessä ylijäämäistä lisäetua ei makseta.

Ylimääräinen lisäetu voi laskuperusteen mukaan kasvaa tai alentua milloin tahansa. Ylimääräinen lisäetu tarkistetaan kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Ylimääräinen lisäetu määräytyy edun maksamispäivän perustein.

Kaleva voi milloin tahansa muuttaa ylijäämäisen lisäedun antamisen perusteita.

KALEVAN HALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT SÄÄSTÖVAKUUTUSTEN LISÄETUJEN JAKAMISTA KOSKEVAT TAVOITTEET 1.1.2003 ALKAEN

Muuta

Oheisesta taulukosta voidaan päätellä, että säästövakuutuksiin liittyvä ylimääräinen omaisuus kasvoi esimerkiksi vuosina 2012 ja 2013, mutta pieneni osakemarkkinoiden epäsuotuisan kehityksen seurauksena vuosina 2001, 2008 ja 2011.

Oikeanpuoleinen kuva havainnollistaa takaisinostossa maksettavan lisäedun riippuvuutta vakuutuksen voimassaoloajasta.

Vuonna 2017 ylimääräistä lisäetua korotettiin sijoitustoiminnan tuloskehityksen perusteella 3.3.2017 ja kertaerällä 23.11.2017 (tarkemmin seuraavassa kappaleessa).

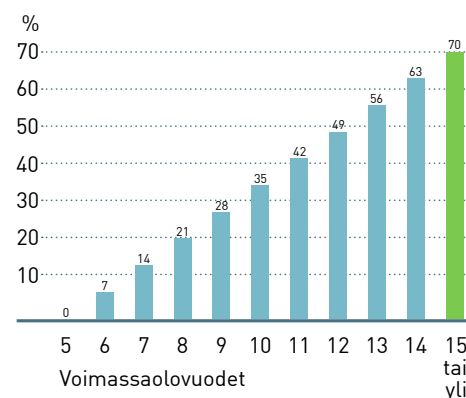
Lisäsijoitusten tekemistä olemassa oleviin vakuutuksiin alettiin rajoittaa vuonna 2004 yleisen korkotason alenemisen seurauksena. Vuonna 2017 lisäsijoitukset rajoitettiin säästömaksusuunnitelmien mukaisiksi erittäin alhaisen korkotason vuoksi. Samassa yhteydessä ylimääräisen lisäedun tasoa kasvatettiin. Jatkossa ylimääräisen lisäedun tasossa huomioidaan toteutuneen sijoitustoiminnan tuoton lisäksi myös korkotason suuruus – ylimääräinen lisäetu saattaa

Kalevan sijoitustoiminnan tuotto ja annetut hyvitykset 1993–2017

	Sijoitustoiminnan tuotto *	Annetut hyvitykset
1993	13,6 %	8,0 %
1994	0,9 %	8,0 %
1995	8,8 %	7,7 %
1996	11,8 %	7,2 %
1997	15,6 %	6,5 %
1998	14,7 %	6,5 %
1999	21,9 %	9,0 %
2000	18,8 %	8,0 %
2001	-0,7 %	7,5 %
2002	0,1 %	7,0 %
2003	10,3 %	6,0 %
2004	10,2 %	6,0 %
2005	13,4 %	5,0 %
2006	9,8 %	5,0 %
2007	4,1 %	5,0 %
2008	-10,8 %	4,5 %
2009	16,7 %	5,0 %
2010	11,8 %	4,5 %
2011	-1,0 %	4,5 %
2012	9,9 %	4,5 %
2013	9,4 %	4,5 %
2014	5,5 %	4,5 %
2015	9,3 %	4,5 %
2016	5,9 %	4,5 %
2017	6,2 %	4,5 %

* Vuoteen 2004 asti kokonaispääoman tuotto, vuodesta 2005 nettotuotto käyvin arvoihin sitoutuneelle pääomalle.

Jaettava osuus ylimääräisestä omaisuudesta takaisinostossa

pienentyä korkotason alentuessa ja ylimääräinen lisäetu saattaa kasvaa korkotason kasvaessa.

Kalevan tärkeimpänä tehtävänä säästövakuutusten osalta on varmistaa laskuperustekoron maksaminen asiakkaidemme nykysäästöille vakuutusten päättymiseen saakka. Toissijaisena tehtävänä on jakaa mahdollista laskuperustekoron ylittävää sijoitustoiminnan tuottoa lisäetuina.

Riskivakuutusten lisäedut

Suurimmassa osassa säästövakuutuksia on myös riskiturvaa, eli vakuutuksen kuolintapaussumma ilman lisäetuja ylittää vakuutussäästöjen määrän. Riskivakuutusten ylijäämää jaetaan yksilöllisissä henkivakuutuksissa korottamalla kuolintapaussummia ja/tai antamalla maksunalennuksia.

Seuraavalla sivulla olevan taulukon kohdassa "Maksetut korvaukset ilman lisäetuja yksilöllisessä henkivakuutuksessa (MEUR)" on esitetty rivillä "Vakuutetun kuoleman takia päättyneille vakuutuksille" sekä vakuutussäästöjen että riskiturvan yhteissumma ilman lisäetuja kuolintapauksessa. Alla olevan taulukon kohdassa "Ylimääräiset lisäedut ja kuolintapaussumman korotukset (MEUR)" on esitetty rivillä "Vakuutetun kuoleman takia päättyneille vakuutuksille" maksettujen ylimääräisten lisäetujen määrä kuolintapauksissa (säästövakuutusten ylijäämän jako) ja rivillä "Kuolintapaussummien korotukset" on esitetty maksettujen lisäetujen määrä kuolintapauksissa (riskivakuutusten ylijäämän jako).

Kaleva voi milloin tahansa muuttaa kuolintapaussummien korottamisen ja/tai annettujen maksunalennusten perusteita.

KALEVAN HALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT SÄÄSTÖVAKUUTUSTEN LISÄETUJEN JAKAMISTA KOSKEVAT TAVOITTEET 1.1.2003 ALKAEN

Tavoitteiden toteutuminen

MEUR	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Maksetut korvaukset yksilöllisessä henkivakuutuksessa ilman lisäetuja															
Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	42,6	45,9	51,2	190,6	61,0	29,8	22,3	40,5	24,7	11,1	11,2	20,1	77,7	12,6	12,5
Takaisinostoon päätyneille vakuutuksille ⁽¹⁾	54,8	37,9	21,8	34,2	32,2	55,2	20,0	14,4	27,0	15,8	14,4	32,1	16,7	8,2	10,0
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	11,6	22,4	8,7	10,0	10,9	10,2	10,3	9,4	8,9	7,2	14,2	6,6	10,2	7,2	19,5
Yhteensä	109,0	106,2	81,7	234,8	104,1	95,2	52,6	64,3	60,6	34,1	39,8	58,8	104,6	28,0	42,0
Lisäedut															
Ylimääräiset lisäedut															
Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	15,0	17,1	18,8	92,6	35,6	28,6	13,0	33,6	20,3	10,8	10,7	19,9	56,8	14,9	14,2
Takaisinostoon päätyneille vakuutuksille	2,5	1,9	1,8	3,3	4,8	9,8	2,8	3,7	9,4	4,3	3,8	23,8	9,9	3,4	4,1
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	0,9	3,4	1,6	3,2	4,3	2,6	2,3	3,5	3,5	2,4	6,3	2,5	6,9	4,2	7,3
Kuolemantapaussummien korotukset	1,8	2,0	2,0	2,1	1,9	2,0	1,7	1,4	2,0	1,6	2,1	2,2	1,6	2,2	2,1
Yhteensä	20,2	24,4	24,2	101,2	46,6	43,0	19,8	42,2	35,2	19,1	22,9	48,4	75,2	24,7	27,7
Asiakashyvitykset	13,3	13,6	5,3	3,7	3,4	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	33,5	38,0	29,5	104,9	50,0	43,0	22,8	42,2	35,2	19,1	22,9	48,4	75,2	24,7	27,7
PROSENTTIA	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ylimääräisen lisäedun ja kuolintapaussummien korotusten maksettua korvauksia korottava vaikutus keskimäärin															
Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	35,2 %	37,3 %	36,7 %	48,6 %	58,4 %	96,0 %	58,3 %	83,0 %	82,2 %	97,3 %	95,5 %	99,0 %	73,1 %	118,3 %	113,6 %
Takaisinostoon päätyneille vakuutuksille	4,6 %	5,0 %	8,3 %	9,6 %	14,9 %	17,8 %	14,0 %	25,7 %	34,8 %	27,2 %	26,4 %	74,1 %	59,3 %	41,5 %	41,0 %
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	23,3 %	24,1 %	41,4 %	53,0 %	56,9 %	45,1 %	38,8 %	52,1 %	61,8 %	55,6 %	59,2 %	71,2 %	83,3 %	88,9 %	48,2 %
Yhteensä	18,5 %	23,0 %	29,6 %	43,1 %	44,8 %	45,2 %	37,6 %	65,6 %	58,1 %	56,0 %	57,5 %	82,3 %	71,9 %	88,2 %	66,0 %
Asiakashyvitykset	1,5 %	1,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,0 %	0,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

⁽¹⁾ Sisältää vakuutuksen päättävien täydellisten takaisinostojen lisäksi myös osittaiset takaisinostot, joihin vakuutus ei pääty.

KALEVA

